

Vlaanderen
is milieu

Milieuverklaring 2022

Gegevens 2021

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

Milieuverklaring 2022 – Gegevens 2021

Samenstellers

Team Interne Milieuzorg VMM

Dank aan de leden van de Stuurgroep Interne Milieuzorg , de werkgroep Intern Leefmilieu, de locatieverantwoordelijken en de leden van de directieraad.

Inhoud

De ‘Milieuverklaring 2022 – Gegevens 2021’ is opgemaakt volgens de vereisten in verordening (EG) nr. 1221/2009, nr. 2017/1505 en nr.2018/2026. Deze milieuverklaring bevat de cijfergegevens van 2021. Relevante aspecten van begin 2022 zullen ook vermeld worden. Deze milieuverklaring behandelt het hoofdbestuur in Aalst en in Brussel (Ferraris) en de VMM-vestigingen in:

- Buitendienst Bovenshelde, Gentse Kanalen en Dender: Gent - LAK;
- Buitendienst IJzer, Leie en Brugse polders: Oostende - Administratie en Oostende - Onderhoudsdienst;
- Buitendienst Demer, Dijle en Maas: Leuven - VAC, Leuven - CBG en Hasselt;
- Buitendienst Nete en Benedenschelde: Antwerpen - VAC, Mechelen – OVAM en Herentals;
- De dienst Meetnetten Lucht: Antwerpen - PIH (Kronenburgstraat);
- De technische locaties in Lummen, Merelbeke en Nieuwpoort

NACE-code van de VMM: 84.120 (openbaar bestuur op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en andere sociale dienstverlening, m.u.v. sociale verzekeringen)

Wijze van refereren

Vlaamse Milieumaatschappij (2022), Milieuverklaring 2022 – Gegevens 2021

Verantwoordelijke uitgever

Bernard De Potter, Vlaamse Milieumaatschappij

Vragen in verband met dit rapport

Vlaamse Milieumaatschappij
Dokter De Moorstraat 24-26
9300 Aalst
Tel: 053 72 62 10
info@vmm.be

Depotnummer

D/2022/6871/011

Publicatie volgende volledige milieuverklaring: juni 2025

//

Woord vooraf

Beste lezer

Bijdragen aan een beter leefmilieu zit verweven in het DNA van de organisatiecultuur van de VMM. De zorg voor het milieu maakt deel uit van al onze activiteiten en wordt bij elke beslissing in overweging genomen.

We willen meer impact krijgen op onze leefomgeving door samen te werken, te innoveren, efficiënter te werken, het goede voorbeeld te tonen en onze EMAS-doelstellingen te bereiken.

Wij kozen ervoor om bij de VMM een milieumanagementsysteem conform de EMAS-verordening (EG) nr. 1221/2009, nr. 2017/1505 en nr. 2018/2026 te hanteren. Dit systeem laat ons toe om onze milieuprestaties op een continue manier te evalueren, te rapporteren en te verbeteren. Bovendien legt dit milieuzorgsysteem sterk de nadruk op de betrokkenheid van het personeel en een transparante communicatie.

De betrokkenheid van onze medewerkers is onze grootste troef. Ze zijn wetenschappelijk geïnteresseerd, gefascineerd, enthousiast, open, gedreven en vooral milieubewust. Door de inspanningen van alle personeelsleden konden we doorheen de afgelopen jaren al mooie resultaten op tafel leggen. De resultaten van negen jaar EMAS vindt u terug in bijlage 3. Ook een aantal doelstellingen voor 2022 zijn al behaald in 2021.

Deze milieuverklaring 2022 gaat over de gegevens en de gebeurtenissen van 2021. Onze ambities voor de toekomst zijn hoog en de VMM gaat die uitdaging vol overtuiging aan. Wij laten u graag kennis maken met onze milieuprestaties van 2021, de inspanningen die wij al geleverd hebben en de bijkomende maatregelen die we nemen om onze engagementen waar te maken.

Veel leesplezier!

A handwritten signature in dark ink, appearing to read "De Potter".

Bernard De Potter
Administrateur-generaal

INHOUD

1	Inleiding.....	9
2	Voorstelling Vlaamse Milieumaatschappij	11
3	Onze vestigingen	12
3.1	Hoofdbestuur Aalst en Brussel Ferraris	13
3.1.1	Aalst, Dokter De Moorstraat 24-26.....	13
3.1.2	Aalst, Gasthuisstraat 42.....	13
3.1.3	Aalst, Gasthuisstraat 38A	13
3.1.4	Brussel - Ferraris, Koning Albert II-laan 20	14
3.2	Buitendienst Bovenschelde, Gentse Kanalen en Dender.....	14
3.2.1	Gent - LAK, Sint-Denijs-Westrem, Raymonde de Larochelaan 1	14
3.3	Buitendienst IJzer, Leie en Brugse polders.....	14
3.3.1	Oostende - Administratie, Zandvoordestraat 375	14
3.3.2	Oostende – Onderhoudsdienst, Zandvoordestraat 375 (ingang langs rioolwaterzuiveringsinstallatie Aquafin NV).....	15
3.4	Buitendienst Demer, Dijle en Maas	15
3.4.1	Leuven - VAC, Diestsepoort 6	15
3.4.2	Leuven - CBG, Terbankstraat 22	15
3.4.3	Hasselt, De Schiervellaan 7.....	16
3.5	Buitendienst Nete en Benedenschelde.....	16
3.5.1	Antwerpen - VAC, Anna Bijnsgebouw, Lange Kievitstraat 111-113	16
3.5.2	Mechelen - OVAM , Stationsstraat 110.....	16
3.5.3	Herentals, Belgiëlaan 6.....	16
3.6	De dienst Meetnetten Lucht in Antwerpen	17
3.6.1	Antwerpen - PIH, Kronenburgstraat 45 bus B3	17
3.7	Technische locaties	17
3.7.1	Lummen, het pompgemaal Schulen, Begijnebroekstraat	17
3.7.2	Merelbeke, Burg. Van Gansberghelaan 92.....	17
3.7.3	Nieuwpoort, Pompgemaal Veurne Ambacht, Toevluchtweg 6	18
4	Milieubeleid.....	21
5	Organisatorische context van de VMM	23
5.1	Context.....	23
5.1.1	Voortrekkersrol.....	23
5.1.2	Partner van Green Deals ‘Circulair aankopen’, ‘Circulair bouwen’, ‘Bedrijven en Biodiversiteit’ en ‘Eiwitshift op je bord’	23
5.2	Veranderde omstandigheden.....	26
5.2.1	Een organisatie in verandering	26
5.2.2	Voorbeeldfunctie zit in VMM-DNA	26

9.4 Emissies	57
9.4.1 Broeikasgasemissie	57
9.5 Grondstoffen: papierverbruik.....	60
9.6 Afval	62
9.7 Duurzame overheidsopdrachten	64
9.8 Biodiversiteit: bodemgebruik en verontreiniging.....	66
9.8.1 Aalst:	67
9.8.2 Gent – LAK:	67
9.8.3 Leuven – CBG:.....	68
9.8.4 Oostende – Administratie:	69
9.8.5 Merelbeke	70
9.8.6 Nieuwpoort.....	70
9.8.7 Lummen.....	70
9.8.8 Gebouwen niet in eigendom van VMM	72
9.9 Koolstofvoetafdruk	74
10 Wettelijke aspecten	77
10.1Verbetering van de milieuprestaties.....	79
10.2Verklaring van de milieuverificateur over de verificatie en valideringswerkzaamheden.....	79
11 Besluit	81
12 Bijlagen.....	83

Figuur 13: Groendaken in Gent	68
Figuur 14: Bloemenweide en rietveld.....	68
Figuur 15: Achterkant gebouw Oostende	69
Figuur 16: Bijenkasten in Oostende	69
Figuur 17: Aangeplant bosgoed, Insectenhotel en nestkast voor torenvalken in Nieuwpoort	70
Figuur 18: Pompvijver en bloemenweide in Lummen.....	71
Figuur 19: Nestkast torenvalken (links) en mezen (rechts).....	71
Figuur 20: Zwaluwkasten Hasselt	72
Figuur 21: Insectenhôtels en kruidenbak in Hasselt.....	72
Figuur 22: Plantenbakken op het dak en muurladders in Herentals.....	72
Figuur 23: Samenstelling van de koolstofvoetafdruk (2021)	74
Figuur 24: Evolutie van de koolstofvoetafdruk (2015-2021)	75
Figuur 25: Evolutie van de koolstofvoetafdruk per categorie (2015-2021)	76

1 INLEIDING

Wij kozen ervoor om bij de VMM een milieumanagementsysteem conform de EMAS-verordening (EG) nr. 1221/2009, nr. 2017/1505 en nr. 2018/2026 te hanteren. EMAS (Eco-management en audit schema) is een milieumanagementinstrument dat door de Europese Commissie werd ontwikkeld in lijn met de ISO 14001-norm. Door dit systeem kunnen we onze milieuprestaties op een continue manier evalueren, rapporteren en verbeteren. Bovendien beklemtoont dit milieuzorgsysteem de betrokkenheid van het personeel en een transparante communicatie. Dat vinden wij de belangrijkste aspecten van het EMAS-systeem.

Sinds begin 2014 beschikt de VMM over zowel een ISO 14001-certificaat als een EMAS-registratie voor haar vestigingen in Aalst. In 2015 werd de EMAS-registratie uitgebreid naar de VMM-vestigingen in Hasselt, Herentals en bij de dienst Meetnetten Lucht in Antwerpen. Oostende - Administratie en Gent werden in 2016

toegevoegd. Eind 2017 behaalden de VMM-vestigingen in Antwerpen - VAC, Leuven - VAC, Leuven - CBG en Oostende - onderhoudsdienst de EMAS registratie. In 2018 voegden we daar de kantoorlocaties in Brussel - Ferraris en Mechelen – OVAM aan toe. In 2019 werden de laatste drie vestigingen aan de EMAS-registratie toegevoegd, met name de drie technische locaties Merelbeke, Nieuwpoort en Lummen.

Sinds 19 december 2019 is de volledige VMM EMAS-geregistreerd. De vijftien VMM-vestigingen zijn geregistreerd onder het EMAS nummer BE-VL-000021, dit zijn al de kantoorlocaties - al dan niet met labo – en technische locaties van VMM.

De overige technische locaties (o.a. Boekhout, Ieper en Herentals) zijn beperkt tot loodsen zonder personeelsvoorzieningen en vallen niet onder de scope. De locatie in Brussel die voor IRCEL wordt gehuurd valt eveneens niet onder de scope omwille van het zeer beperkt aantal betrokken VMM-personeelsleden en de intergemeentelijke samenwerkingsvorm.

In 2022 gebeurt de hercertificatie-audit voor het volledige toepassingsgebied van de VMM.

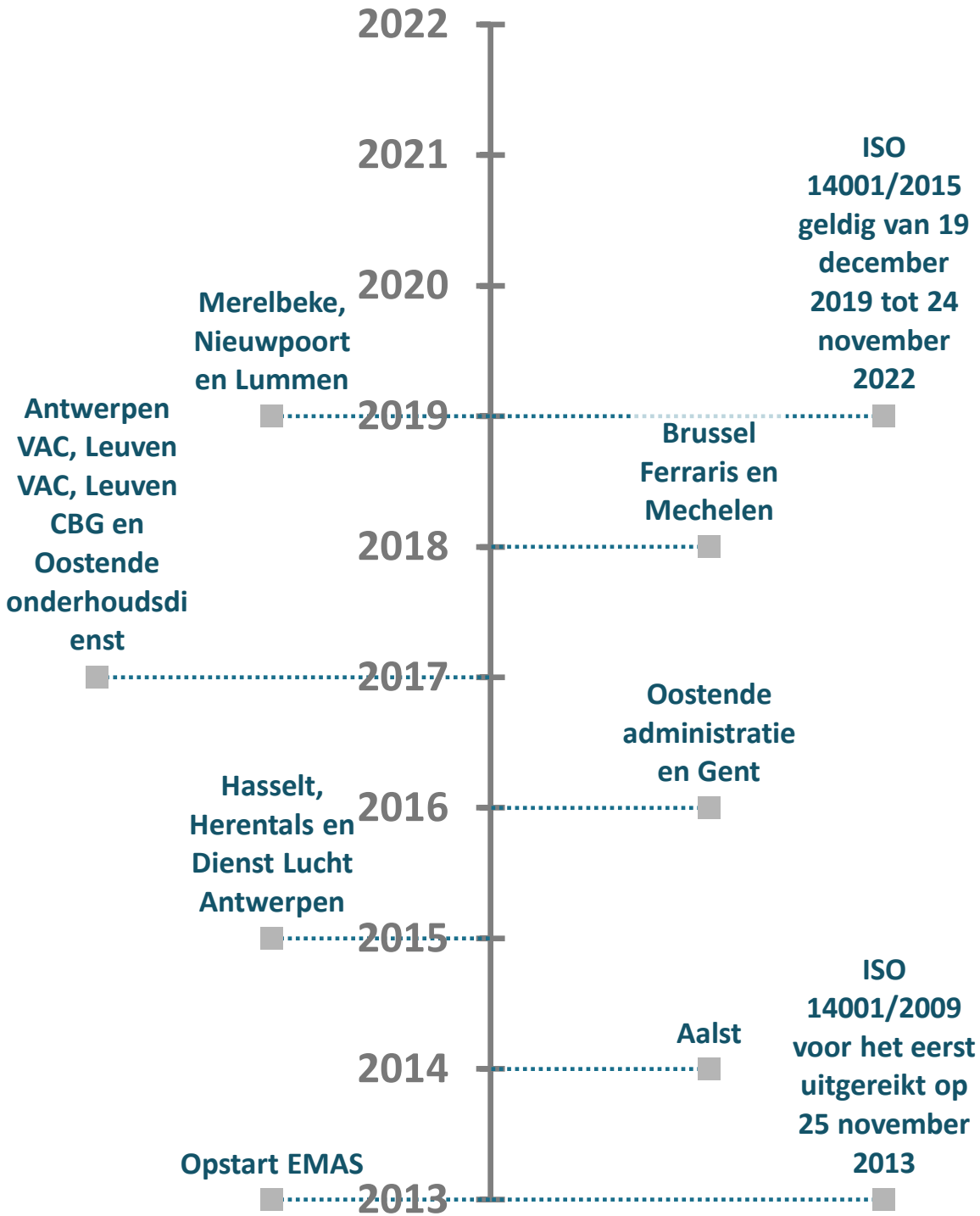
De vijftien VMM-locaties krijgen allen een hercertificatie audit in de periode 2022-2024.

- 2022: Aalst, Herentals, Hasselt, Antwerpen VAC en Antwerpen PIH.
- 2023: Gent LAK, Mechelen, Brussel Ferraris, Lummen en Nieuwpoort + toezichtsaudit in Aalst
- 2024: Oostende administratie, Oostende onderhoudsdienst, Leuven CBG, Leuven VAC en Merelbeke + toezichtsaudit in Aalst.

Deze milieuverklaring bevat de cijfergegevens van 2021. Relevante aspecten van begin 2022 zullen ook vermeld worden.

ISO 14001 en EMAS-registraties VMM-locaties

Figuur 1: Evolutie EMAS bij VMM

2 VOORSTELLING VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ

De Vlaamse Milieumaatschappij of VMM werd opgericht in 1990. Sinds 1 april 2006 werkt ze als agentschap van de Vlaamse overheid mee aan een beter leefmilieu in Vlaanderen. De VMM behoort tot het beleidsdomein Omgeving.

De Vlaamse Milieumaatschappij vervult een cruciale rol in het integraal waterbeleid. Ze meet en controleert de kwantiteit en kwaliteit van water, beheert watersystemen, int een heffing op watervervuiling en op grondwaterwinning, adviseert over omgevingsvergunningen, en zorgt voor de planning van en het toezicht op de zuiveringsinfrastructuur. De VMM geeft advies aan de Vlaamse Regering over de kwaliteit en de beschikbaarheid van drinkwater, en vervult de taak van regulator¹ voor leidingwater.

Verder bewaakt de VMM de luchtkwaliteit, inventariseert ze wie wat loost, en doet ze beleidsvoorstellen.

De VMM neemt deel aan het internationaal milieubeleid. Via informatie en sensibilisering wil ze de bedrijven, de burgers en de landbouwers aanzetten tot milieusparend gedrag. Voor tal van thema's (o.a. luchtkwaliteit, beheer waterlopen, incidenten, riolering en waterzuivering) doet de VMM beroep op de Vlaamse steden en gemeenten. Daarmee zijn de lokale besturen één van de belangrijkste partners om te werken aan een beter leefmilieu.

Elke dag zetten 800 medewerkers van de VMM hun kennis en vaardigheden in om het milieu van morgen in Vlaanderen te helpen verbeteren. De gedetailleerde personeelsaantallen per locatie en het organogram vindt u in **bijlage 1 en 2** van dit document.

---

¹ De WaterRegulator is een subentiteit van de VMM en heeft de volgende opdrachten:

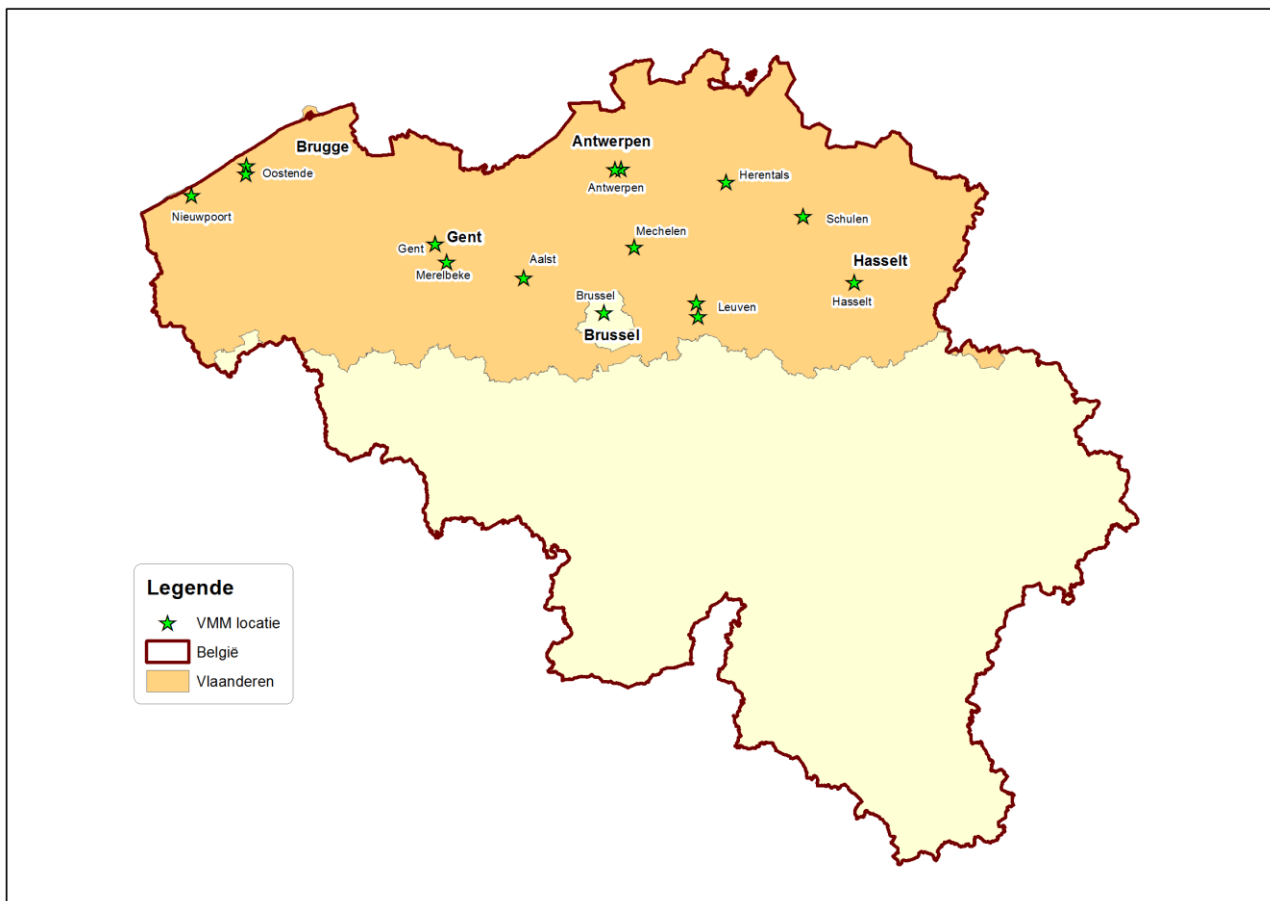
- de transparantie over drinkwaterproductie en -levering in Vlaanderen verhogen;
- de prestaties en de efficiëntie van de drinkwatermaatschappijen die in Vlaanderen actief zijn vergelijken, met de bedoeling na te gaan of water geleverd wordt tegen een correcte prijs;
- studies uitvoeren, en op basis van de resultaten advies verlenen aan de Vlaamse Regering;
- de drinkwatertarieven reguleren.

3 ONZE VESTIGINGEN

Onze maatschappelijke zetel is in Aalst. Daarnaast hebben wij verschillende vestigingen in elke provincie in Vlaanderen. Deze milieuverklaring behandelt het hoofdbestuur in Aalst en in Brussel - Ferraris en de VMM-vestigingen in

- Buitendienst Bovenschelde, Gentse Kanalen en Dender: Gent - LAK;
- Buitendienst IJzer, Leie en Brugse polders: Oostende - Administratie en Oostende - Onderhoudsdienst;
- Buitendienst Demer, Dijle en Maas: Leuven - VAC, Leuven - CBG en Hasselt;
- Buitendienst Nete en Benedenschelde: Antwerpen - VAC, Mechelen – OVAM en Herentals;
- De dienst Meetnetten Lucht in Antwerpen: Antwerpen - PIH (Kronenburgstraat);
- De technische locaties van de kern Beheer en Investerings Waterlopen: Lummen, Merelbeke en Nieuwpoort.

Sinds december 2019 zijn alle VMM-vestigingen EMAS-geregistreerd.

Figuur 2: EMAS-locaties van de VMM

3.1 Hoofdbestuur Aalst en Brussel Ferraris

3.1.1 Aalst, Dokter De Moorstraat 24-26

Het gebouw is eigendom van de VMM. Het is U-vormig en bestaat uit een receptie, keuken, eetruimte, eerste hulplokaal, auditorium, vergaderlokalen, sanitair incl. douches, kantoren, magazijn, technische lokalen, archiefruimtes, fietsenberging, en parkeergarage. Het gebouw wordt verwarmd met centrale verwarming op aardgas. Het sanitair water wordt voorverwarmd met zonnepanelen en verder opgewarmd met elektrische verwarmingselementen of via een warmtewisselaar die aangesloten is op de verwarmingscollector. Het gebouw beschikt over zonnepanelen. Deze installatie zal jaarlijks ongeveer 63.000 kWh elektriciteit produceren wat overeenstemt met het gemiddeld verbruik een 15-tal gezinnen. Het elektriciteitsverbruik van het kantoorgebouw Dr. De Moor bestaat door deze investering voor ongeveer 40% uit eigen productie. Het gebouw omringt een tuin die ecologisch beheerd wordt. Voor de site Aalst (Dokter De Moorstraat 24-26, Gasthuisstraat 42 en 38A) werd één energieprestatiecertificaat (EPC) opgemaakt. Het kengetal bedraagt 351,86 kWh/m².

3.1.2 Aalst, Gasthuisstraat 42

Dit gebouw is eigendom van de VMM. Het is L-vormig en bestaat uit een hal, keuken, eerste hulplokaal, sanitair, kantoren, vergaderlokalen, opleidingslokaal, archiefruimtes en technische ruimtes. Het water aan de spoelbak in de keuken wordt verwarmd door middel van een kleine lokale elektrische boiler. Het water in de doucheruimte op de eerste verdieping wordt verwarmd door een elektrische boiler. Dit water wordt voorverwarmd door een zonneboiler. De ruimtes worden verwarmd met centrale verwarming op aardgas. Een deel van de derde verdieping wordt verwarmd of gekoeld door een warmtepomp, type VRF.

3.1.3 Aalst, Gasthuisstraat 38A

Het stook- en servergebouw op de hoek van de Gasthuisstraat 38A is eigendom van de VMM. Het is een technische ruimte die werd gebouwd volgens duurzame en ecologische principes en beschikt over het Europese GreenLight Label.

De kelder biedt plaats aan een stookinstallatie op aardgas, die de twee kantoorgebouwen van de VMM, een Sociaal huis, 200 sociale appartementen en het kantoorgebouw van het OCMW verwarmt. Op de gelijkvloerse verdieping bevindt zich een werkplaats, opslagruimte en een sanitaire ruimte met douche. Het sanitair warm water wordt sinds 2020 opgewekt met een elektrische boiler in de kelderverdieping. Op de eerste en de tweede verdieping bevindt zich het servergebouw van de VMM.

Op het platte dak staan drie intelligente koelmachines die zorgen voor de koeling van het datacenter. Dit zijn unieke koelmachines die optimaal gebruik maken van de buitenlucht. De koelmachines communiceren met elkaar om zoveel mogelijk energie te besparen. Zij maken niet alleen gebruik van de free cooling maar kunnen ook mixen met mechanische cooling om een maximale milieubesparing te realiseren. Dit kan tot een buitentemperatuur van 20 graden.

Binnen in het datacenter worden de koude en de warme lucht volledig gescheiden. Hier investeren wij ook in groene of milieuvriendelijke In-Row-koelingen die hun tijd vooruit zijn. Deze machines leren uit zichzelf en onthouden de beste instellingen. Zij passen deze instellingen toe in de exploitatie van het datacenter. Dit is machine learning. Deze In-Row-koelingen zijn zo performant dat we het aantal machines verminderd hebben van 21 naar 13, ondanks het feit dat het vermogen van het datacenter stijgt.

//

In 2021 bevindt de apparatuur van 3 collega-entiteiten zich in het datacenter. Deze entiteiten werden gesensibiliseerd en begeleid zodat het totale energieverbruik nog steeds hetzelfde is, ondanks het stijgend aantal servers. Moderne en energiezuinige apparatuur wordt daarvoor ingezet. Ook andere entiteiten hebben interesse in het VMM-datacenter. Het departement landbouw en Visserij is in 2022 toegetreden tot het VMM-datacenter. Dit toont aan dat ook andere departementen het groene datacenter van VMM een warm hart toedragen.

3.1.4 Brussel - Ferraris, Koning Albert II-laan 20

Het Graaf de Ferrarisgebouw is eigendom van de Vlaamse overheid. Het gebouw staat aan de Koning Albert II-laan 20 en ligt op wandelafstand van het NMBS-station 'Brussel-Noord'. Er zijn 1.416 werkplekken en het gebouw is toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Het gebouw heeft 13 bovengrondse bouwlagen en een hoogte van ongeveer 46 meter. De VMM bevindt zich op de tweede verdieping. Deze verdieping werd in 2019 grondig gerenoveerd en heringericht volgens de principes van het nieuwe werken. Het kengetal van het EPC bedraagt 214 kWh/m².

3.2 Buitendienst Bovenschelde, Gentse Kanalen en Dender

3.2.1 Gent - LAK, Sint-Denijs-Westrem, Raymonde de Larocheaan 1

Het LAK Gent is gebouwd voor de VMM en wordt gehuurd voor een periode van 27 jaar. Het gebouw is L-vormig en bestaat uit 7 verdiepingen met een administratief deel en een laboratoriumgedeelte. Er is ook een datacenter aanwezig. De opslag van de producten voor de laboratoriumtoepassingen bevindt zich op de technische verdieping en in de gasverdeelcentrale op -2. Verder zijn er kleinere hoeveelheden van producten aanwezig in de verschillende laboratoria zelf. In het gebouw werden een aantal milieutechnieken toegepast. Zo zijn er voor de verwarming en de koeling warmtepompen en een warmtepompkoeling aangesloten op een BEO-veld (Boorgat Energie Opslag-veld), in de laboruimten zorgen ventiloconvectoren voor een constante temperatuur, de platte daken zijn groendaken met infiltratiebalken, er zijn fotovoltatische zonnepanelen, en er is een ondergrondse waterbuffer voor vertraagde afvoer. Getoetst aan de duurzaamheidshandleiding 'Waardering van kantoorgebouwen' van de Vlaamse overheid behaalt dit project het maximum aantal van 4 sterren. Het kengetal van het EPC bedraagt 101,43 kWh/m².

3.3 Buitendienst IJzer, Leie en Brugse polders

3.3.1 Oostende - Administratie, Zandvoordestraat 375

Het gebouw is eigendom van de VMM. Het ligt in een industriezone in een half stedelijke omgeving en is bestemd en uitgerust voor administratieve werkzaamheden en laboratoriumactiviteiten. Een klein gedeelte van de kantoren werd tot januari 2020 onderverhuurd aan een andere Vlaamse overheidsdienst. Op het aangrenzende terrein bevinden zich de gebouwen van Aquafin NV (waterzuiveringsstation) en de onderhoudsdienst. Het gebouw bestaat uit een receptie, eerstehulplokaal, sanitair, administratieve lokalen, een eetruimte, een biologisch laboratorium, vergaderzalen, een patchlokaal, archiefuimten, een stooklokaal, een opslagruimte en een koelcel. De ruimten worden verwarmd met centrale verwarming op aardgas. Sinds november 2019 is deze locatie aangesloten op het warmtenet dat wordt gevoed met

warmte uit de naburige verbrandingsoven . Het gebouw beschikt ook over zonnepanelen. De PV-installatie heeft een capaciteit om jaarlijks 86 MWh elektriciteit produceren. Dit komt overeen met het totale jaarlijks elektriciteitsverbruik van dit kantoorgebouw (incl. verbruik van de laadpalen) of met het gemiddelde elektriciteitsverbruik van zo'n 22 gezinnen. Het gebouw is omringd door een tuin die ecologisch beheerd wordt. Het kengetal EPC bedraagt 65,25 kWh/m².

3.3.2 Oostende – Onderhoudsdienst, Zandvoordestraat 375 (ingang langs rioolwaterzuiveringsinstallatie Aquafin NV)

De onderhoudsdienst is gehuisvest in een gebouw dat eigendom is van Aquafin NV. Het bevindt zich achteraan de site en wordt voor de helft gebruikt door de VMM en voor de helft door Aquafin NV. Het gebouw doet hoofdzakelijk dienst als werkplaats voor kleine herstellingen en controle van het wagenpark, inrichtingen en indienstellingen van de dienstwagens. Het gebouw bestaat uit administratieve lokalen, een magazijn, sanitair, een technisch lokaal, laslokaal, een algemene werkplaats, een vergaderzaal en een keuken/eetruimte.

De ruimten werden verwarmd met centrale verwarming op aardgas. De stookinstallatie, die eigendom is van Aquafin NV, bevindt zich in het Aquafin-deel van het gebouw en voorziet alle gebouwen op de site van verwarming. Sinds 2019 is de site aangesloten op het warmtenet. Dit gebouw heeft geen EPC-kengetal want het is niet publiek toegankelijk.

3.4 Buitendienst Demer, Dijle en Maas

3.4.1 Leuven - VAC, Diestsepoort 6

Het Dirk Boutsgebouw is een voorbeeld op het gebied van energieverbruik en isolatie. De Vlaamse overheid is eigenaar van het gebouw. Het Facilitair bedrijf verzekert het beheer. De VMM-ruimtes situeren zich op de derde verdieping. In de toren is er een laboratorium met beperkte opslag van gevaarlijke producten. Dit laboratorium wordt gebruikt voor de biologische analyse van waterstalen en als uitvalsbasis van de staalnummerodes. In het middengedeelte van de sokkel neemt de VMM kantoorruimte in. In de kelder gebruikt de VMM een technische ruimte waar o.a. het gevaarlijk afval wordt verzameld.

Het Dirk Boutsgebouw scoort uitstekend volgens de wetgeving 'Energieprestatie en Binnenklimaat' (EPB) en bereikt een E-peil 49. De verwarming van het gebouw gebeurt met convectoren met thermostatische kranen. De koeling gebeurt met statische koelbalken boven een geperforeerd verlaagd plafond. De verlichting werkt via aanwezigheidsdetectie en daglichtcompensatie. Ook aan een efficiënt waterverbruik werd gedacht. Regenwater wordt gebruikt voor de toiletten en de dienstkranen. Kranen starten en stoppen automatisch, en zowel de toiletten als de douches zijn voorzien van een spaarknop. Verder is er energierecuperatie door middel van een boorgatenergie-opslagsysteem: de warmte wordt in de zomer in de grond opgeslagen, en in de winter wordt ze beschikbaar gesteld voor verwarming. In de zomer zorgt dit systeem voor de koeling. Tot slot is het gebouw uitgerust met zonnepanelen. Het EPC-kengetal voor het VAC Leuven is 223,86 kWh/m².

3.4.2 Leuven - CBG, Terbankstraat 22

Het Centraal Besturingsgebouw (CBG)-Leuven is eigendom van de VMM. In geval van hoogwater kunnen ook externe personen/diensten aanwezig zijn en wordt het gebouw als crisiscentrum gebruikt. Het CBG werd conform de passiefhuisstandaard ontwikkeld. Er worden geen fossiele brandstoffen gebruikt en er is dus geen rechtstreekse CO₂ -uitstoot. Een deel van de energieproductie gebeurt door fotovoltaïsche

zonnepanelen. Een warmtepomp verwarmt de lokalen. Het gebouw is bijna volledig zuidgeoriënteerd. Een horizontaal bandraam op de verdieping geeft zonnewarmte in de winter en de tussenseizoenen. Wegens de ligging/inplanting kon het CBG niet aangesloten worden op de openbare riolering. Het huishoudelijk afvalwater van de vestiging wordt opgevangen in een septische put en vervolgens door een rietveld geleid. Het gezuiverde afvalwater wordt naar het grondwater geïnfiltreerd via een wadi. Het regenwater van het groendak wordt gebufferd en gebruikt voor de toiletspoeling en de schoonmaak. De overloop van de regenwateropvang infiltreert via de wadi naar het grondwater. Rond het gebouw zijn er geen ondoorlatende verhardingen. Er is een houtwal, een kleine boomgaard en een begroeide omheining. Het CBG-gebouw is geen publiek gebouw en kreeg dus geen EPC-kengetal toegekend.

3.4.3 Hasselt, De Schiervellaan 7

Het gebouw is eigendom van de VMM en voorzien van technische ruimtes. Het bestaat uit een hal, receptie, technische ruimte, douches en kleedkamers, administratieve lokalen, een keuken, vergaderzalen, archiefruimtes, een stooklokaal, een aparte fietsenstalling en parkeerplaatsen. In het gebouw is er gebalanceerde ventilatie met een warmteterugwinningseenheid van 4.000 m³/h. De verwarming in het gebouw gebeurt centraal d.m.v. radiatoren. De stookketel op aardgas en de zonneboiler bevinden zich in de kelder. De lokalen op de gelijkvloerse verdieping aan de straatkant bezitten een aparte verwarming via een in het plafond ingebouwde ventiloconvector. Het dak werd voorzien van zonnecollectoren die hun warmte afgeven aan de zonneboiler, die wordt naverwarmd door de stookinstallatie. Daarmee voorziet de vestiging Hasselt zich van het nodige warm water. Het kengetal EPC bedraagt 139,92 kWh/m².

3.5 Buitendienst Nete en Benedenschelde

3.5.1 Antwerpen - VAC, Anna Bijnsgebouw, Lange Kievitstraat 111-113

Het Vlaams Administratief Centrum Antwerpen (VACA) is gevestigd aan het Kievitplein. De Vlaamse overheid is eigenaar van het gebouw. Het Facilitair bedrijf verzekert het beheer. Het Anna Bijns gebouw wordt exclusief gebruikt door de Vlaamse overheid en wordt overwegend gebruikt door administratief personeel. Het gebouw heeft 16 verdiepingen met een eenvoudig rechthoekig ontwerp. Aan de VMM werd kantoorruimte ter beschikking gesteld op de 6de verdieping. Het gebouw bestaat uit een receptie, administratieve lokalen, een koffiешop, sanitair, een afvallokaal, vergaderzalen, archiefruimten, en een eerstehulplokaal. De ruimten worden verwarmd met centrale verwarming met 2 gasketels.

3.5.2 Mechelen - OVAM , Stationsstraat 110

Het gebouw is in eigendom van OVAM die het beheer verzekert. Het bestaat uit 5 bovengrondse verdiepingen met een eenvoudig rechthoekig ontwerp. De VMM is gehuisvest in een deel van de 2de verdieping. In de zone van VMM onderscheiden we individuele werkplekken, 1 cockpit, 1 overlegruimte, een lounge en een rolarchief. Het gebruik van gas, water en elektriciteit wordt gefactureerd op basis van het huurdersaandeel zodat de evolutie in het VMM-gebruik bepaald wordt door de beheerder. Er is zonnewering aanwezig op alle verdiepingen. De ruimten worden verwarmd met een centrale aardgasverwarming. Het kengetal EPC bedraagt 368,69 kWh/m².

3.5.3 Herentals, Belgiëlaan 6

De locatie Herentals is eigendom van de VMM. Het bestaat uit een kantoorgebouw met technische ruimtes en een biologisch laboratorium. Het gebouw bestaat uit een laboratoriumlokaal, receptie, keuken, eetruimte, eerstehulplokaal, sanitair en kantoren, administratieve lokalen, technische lokalen en

De tweede loods werd in 2006 omgebouwd van stal naar vergaderzaal, werkplaats, bureau en kledingmagazijn. Hier worden vergaderingen voor de rattenbestrijding georganiseerd. Deze loods wordt ook gebruikt voor de afhaling van de nodige kledij en beschermingsmiddelen. De werkplaats is voorzien van machines om herstellingen te kunnen uitvoeren aan het materiaal die nodig zijn voor de werking in het kader van de bestrijding van ratten.

3.7.3 Nieuwpoort, Pompgemaal Veurne Ambacht, Toevluchtweg 6

Het Veurne ambachtgemaal is eigendom van de VMM. Het is een pompgemaal dat in 1988 werd gebouwd om het water bij overvloedige regenval (met hoge waterstanden als gevolg) ook bij vloed vanuit de polderwaterlopen via een aangelegde pompboezem en een perskanaal te kunnen overpompen naar zee. Bij eb kan er gravitair geloosd worden. Het gebouw is voorzien van 5 zware pompen.

Er is een sanitaire ruimte, een keuken, een bureel, een vergaderzaal (maandelijkse teamvergaderingen rattenbestrijding) en een werkplaats (aanmaken of kleine herstellingen vangmateriaal) aanwezig.

Het gebouw wordt gebruikt als uitvalbasis voor het onderhoud en beheer van waterlopen in West-Vlaanderen en de buitendienst. IJzer, Leie en Brugse polders. De site doet ook dienst voor:

- de opslag van oliën en vetten in een speciaal voorziene ruimte in de kelderverdieping met lekbakken;
- de opslag van reserve onderdelen van pompen en generatoren op zolder;
- het onderhoud van alle VMM kunstwerken in de pompzaal en buiten op het terrein.

Ook het rollend materiaal (boten en aanhangwagens), vangmaterialen (klemmen, fuien, lokaasdozen en buizen), een kleine voorraad rodenticiden, buitenboordmotoren en opslag benzine, enz. van team rattenbestrijding IJzer wordt op deze site ondergebracht.

Aalst, Dokter De Moorstraat

Aalst, datacenter

Aalst Gasthuisstraat

Gent

Brussel – Ferraris

Oostende - Administratie

Hasselt

Oostende Onderhouds-
dienst

Leuven - VAC

Leuven - CBG

Antwerpen - VAC

Mechelen

Herentals

Dienst Meetnetten Lucht

Nieuwpoort

Merelbeke

Lummen

4 MILIEUBELEID

Het is de opdracht van de VMM om voor de huidige en toekomstige generaties in Vlaanderen:

- ✓ proper, aantrekkelijk en voldoende water te waarborgen,
- ✓ gezonde lucht te bewerkstelligen,
- ✓ de klimaatadaptatie mee te sturen.

De VMM wil een oplossingsgerichte partner zijn voor een klimaatbestendige leefomgeving.

Wij werken toe naar een leefomgeving die de effecten van klimaatverandering het hoofd kan bieden. Die impact kunnen we enkel realiseren als onze inspanningen in lijn zijn met de internationale normen en ambities waartoe Vlaanderen zich engageert, en als we de krachten bundelen met alle betrokkenen (lokaal en bovenlokaal, private en publieke sector). Op basis van accurate data en gerichte kennis zoeken we mee naar innovatieve, efficiënte en duurzame oplossingen om de leefomgeving in Vlaanderen te blijven verbeteren. Daarbij focussen we op de domeinen die onze missie aangeeft: water, lucht en klimaat.

De directieraad van de VMM liet zich inspireren door de missie en visie en keurde in mei 2020 de milieubeleidsverklaring goed.

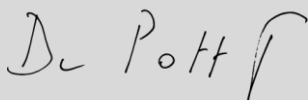
Milieubeleid

De VMM wil een actieve rol opnemen en toonaangevend zijn in haar inspanning in de zorg voor een beter leefmilieu. Hiervoor zal de VMM:

- ✓ een voorbeeldrol opnemen ten aanzien van andere overheden, bedrijven en burgers;
- ✓ streven naar klimaatneutraliteit in 2040;
- ✓ streven naar 100% circulariteit in 2040;
- ✓ maximaal bijdragen aan de Sustainable Development Goals (SDG's) en
- ✓ een maatschappelijk verantwoorde organisatie zijn.

De directieraad, de leidinggevend en alle medewerkers engageren zich om deze beleidsprincipes dagelijks toe te passen binnen en buiten de organisatie.

Mei 2020

Bernard De Potter
Administrateur-generaal

5 ORGANISATORISCHE CONTEXT VAN DE VMM

5.1 Context

5.1.1 Voortrekkersrol

Werk maken van een beter leefmilieu in Vlaanderen is de kerntaak van de Vlaamse Milieumaatschappij. Daarom willen wij een voortrekkersrol in milieuzorg vervullen en zelf de impact van onze werking op het milieu zo veel mogelijk beperken.

Met de EMAS-registratie beogen we namelijk een dubbel doel:

- vanuit onze voorbeeldfunctie zorgen dat we via een gerichte aanpak en met medewerking van al onze personeelsleden onze milieuprestaties voortdurend verbeteren;
- iedereen ervan bewust maken dat we elke dag opnieuw duurzaam met het milieu moeten omgaan en dat we daartoe allemaal een bijdrage kunnen leveren.

Milieuzorg is evenwel een continu proces en het kan altijd nog beter. Zo wil de VMM actief meewerken aan de transitie naar een duurzamere samenleving en aan de realisatie van de ambitieuze doelstellingen van de Vlaamse Regering.

5.1.2 Partner van Green Deals 'Circulair aankopen', 'Circulair bouwen', 'Bedrijven en Biodiversiteit' en 'Eiwitshift op je bord'.

5.1.2.1 Circulair aankopen

De VMM levert al jaren inspanningen voor een duurzaam aankoopbeleid, dus is het logisch dat we deelnemen aan het project Green Deal 'Circulair aankopen'. Vlaanderen wil tegen 2050 een circulaire economie hebben, waarin grondstofkringlopen gesloten worden. Daarvoor hebben we andere producten, diensten en verdienmodellen nodig. Met dit project willen de deelnemende bedrijven en organisaties via hun aankoopbeleid circulaire producten en diensten een boost geven.

De renovatie van de tweede verdieping van het hoofdbestuur in Aalst is al een mooi voorbeeld waarbij 1 003,2 kg CO₂ bespaard werd in 2017, wat overeenkomt met 7 119,9 vermeden km met een gemiddelde auto. Ook het refurbishen van de bureautafels bij de verhuis van buitendienst Mechelen past in het plaatje. Daar werd 757,5 kg CO₂ bespaard in 2016. Deze Green Deal is een initiatief van Vlaanderen Circulair, VVSG, The Shift en Bond Beter Leefmilieu. De Green Deal Circulair aankopen is de eerste Vlaamse Deal die werd afgerond in november 2019.

5.1.2.2 Circulair bouwen

Op 22 februari 2019 lanceerde de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw op initiatief van Vlaanderen Circulair, de OVAM en de Vlaamse Confederatie Bouw de Green Deal 'Circulair Bouwen' op Batibouw. Via dit gezamenlijk engagement zullen bouwbedrijven, bouw materiaalproducenten, lokale en regionale overheden, private bouwheren, onderzoekers en andere organisaties samenwerken om in de toekomst circulair bouwen in Vlaanderen tot dagelijkse realiteit te maken. Het specifieke doel van deze Green Deal Circulair Bouwen (2019-2023) is om tot een versnelde toepassing te komen van principes van de circulaire economie binnen de bouwsector en materiaalbewust bouwen.

5.1.2.3 Bedrijven en biodiversiteit

VMM ondertekende op 14 februari 2019 de Green Deal 'Bedrijven en Biodiversiteit' en engageert zich daarmee om enkele acties te ondernemen. Enkele voorbeelden zijn:

- de opmaak en uitvoering van een natuurvriendelijk beheerplan op een oppervlakte van ca. 1 000 m² voor de terreinen rond de pompgemalen Nieuwpoort en Lummen;
- het uitvoeren van proefprojecten rond het beheersen van exoten langs en in de waterlopen;
- het plaatsen van een insectenhotel aan het technisch gebouw in Merelbeke, Nieuwpoort en Lummen enz...

Via deze Green Deal wordt bijgedragen aan minstens 7 van de 17 SDG's. De Green Deal 'Bedrijven en Biodiversiteit' is volledig gelinkt aan SDG 15 rond bescherming, herstel en bevordering van ecosystemen. Daarnaast is deze Green Deal gelinkt aan goede gezondheid en welzijn (SDG 3), biedt het grote kansen voor duurzame economische groei (SDG 8), bouwt het mee aan een veerkrachtige infrastructuur (SDG 9), kan het bijdragen aan meer duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11), onderneemt het actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden (SDG 13), en komen er nieuwe partnerschappen om de doelstellingen te bereiken (SDG 17).

5.1.2.4 Eiwitshift op je bord

Op 26 april 2021 werd VMM partner van de Green Deal 'Eiwitshift op ons bord'. Deze Green Deal brengt gedurende de komende vier jaar actoren uit het ganse voedingssysteem samen om te werken aan een gezonde en milieuverantwoorde eiwittransitie.

Om de evolutie naar een evenwichtig, gezond en milieuverantwoord voedingspatroon te stimuleren, moeten we werk maken van de verhouding tussen dierlijke en plantaardige eiwitbronnen op ons bord. We streven op lange termijn naar een verhouding waar 60% van onze eiwitbehoefte wordt ingevuld door plantaardige eiwitbronnen en 40% uit dierlijke. Momenteel is het net andersom. Het verschuiven van deze verhouding wordt een eiwittransitie of eiwitshift genoemd. Door in te tekenen op deze Green Deal onderschrijft de VMM het gemeenschappelijke belang van de SDG's klimaatadaptatie en duurzame consumptiepatronen.

Deze **acties** zullen voor de VMM worden opgenomen:

- De VMM zal het eigen personeel informeren en inspireren door communicatie en facilitatie van het interne debat. Hiertoe worden enkele Bioscope-middagsessies in het teken van de thematiek van de eiwitshift geplaatst, wordt de nieuwsbrief Interne Milieuzorg aangegrepen om het thema aan te kaarten en wordt er een oproep gelanceerd naar de personeelsleden om te bloggen over duurzame voeding.
- De VMM engageert zich om broodjesmaaltijden aan te bieden die 80% vegetarisch zijn en op donderdag 100% vegetarisch.
- De VMM zal zorgen voor minstens 50% vegetarisch voeding op de eigen evenementen door externe catering.

5.2 Veranderde omstandigheden

5.2.1 Een organisatie in verandering

De Vlaamse Milieumaatschappij legt de vinger aan de pols en implementeert haar nieuwe strategische visie via het 'traject 2030'. Onze sterktes zoals onze expertise, gedrevenheid, onze aanwezigheid in Vlaanderen, het maatschappelijk belang en de internationale context willen we behouden.

Maar hoe moeten we omgaan met data, tijdsdimensie, klimaat- en gedragsverandering? Het zijn uitdagingen waar we voor staan. Er is een stakeholders- en omgevingsanalyse gebeurd om te kijken in welke richting de VMM zou moeten groeien de komende jaren...

5.2.2 Voorbeeldfunctie zit in VMM-DNA

In het traject 2030 ontwerpen we de strategie en willen we de voorbeeldfunctie van VMM definiëren om het 'VMM-DNA' te bepalen. In de voorbeeldfunctie van VMM wordt vertrokken van Sustainable Development Goals (SDG's) en van waarden.

Enkele SDG's die aan bod komen:

- VMM is een early adopter van technieken en businessmodellen voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie
- VMM zet 100% in op duurzaamheid en circulariteit
- VMM maakt zo snel mogelijk werk om zelf CO₂neutraal te zijn

- VMM is spil in het Vlaamse klimaatbeleid
- VMM beschermt, herstelt en bevordert het duurzaam gebruik van ecosystemen en werkt actief aan het tegenhouden van het verlies ervan

De gezamenlijke waarden van de Vlaamse overheid en de directieraad en van de VMM zijn voortdurend verbeteren, klantgerichtheid, samenwerken en betrouwbaarheid. De VMM heeft als bijkomende waarde milieusparend gedrag waarin ze haar voorbeeldrol inzake duurzame mobiliteit en energie uitdraagt.

6 MILIEUMANAGEMENTSYSTEEM

Om het milieubeleid uit te voeren, ontwikkelde de VMM een milieuzorgsysteem dat voldoet aan de ISO 14001-norm, en aan de vereisten van de Europese verordening betreffende EMAS (Verordening 1221/2009 (EU) gewijzigd bij Verordening (EU) 2017/1505 van de commissie van 28 augustus 2017 en Verordening (EU) 2018/2026 van de commissie van 19 december 2018). In aanvulling op de algemene eisen die de ISO 14001-norm oplegt, hecht EMAS speciale aandacht aan de betrokkenheid van het personeel, externe communicatie, naleving van de regelgeving en continue verbetering van de milieuprestaties.

6.1 Structuur en verantwoordelijkheden

De coördinatie van EMAS ligt in handen van de stuurgroep Interne Milieuzorg en de verantwoordelijke Interne Milieuzorg. De grootste kernen van de VMM hebben een vertegenwoordiger in die stuurgroep. De directieraad van de VMM heeft de eindverantwoordelijkheid in het milieuzorgsysteem.

Naast een stuurgroep Interne Milieuzorg is er ook een werkgroep Intern Leefmilieu (WIL) die vertegenwoordigers telt uit elke vestiging van de VMM. Deze werkgroep versterkt, bevestigt, mobiliseert en steunt. Want VMM-medewerkers zijn milieubezorgd en doen al heel wat. Ze willen respect voor hun eigen daadkracht en inzichten.

6.2 Beheersing van noodsituaties

De VMM beschikt voor alle locaties over noodplannen die aangeven hoe te reageren in een noodsituatie. De mogelijke noodsituaties (bv. brand) zijn geïdentificeerd en worden in de noodplannen behandeld. De noodplannen voor alle vestigingen zijn beschikbaar op het intranet. De VMM beoordeelt en evalueert deze noodplannen jaarlijks. Verder heeft de VMM een werkinstructie voor opslag, gebruik en lekkages gevaarlijke producten in al haar locaties.

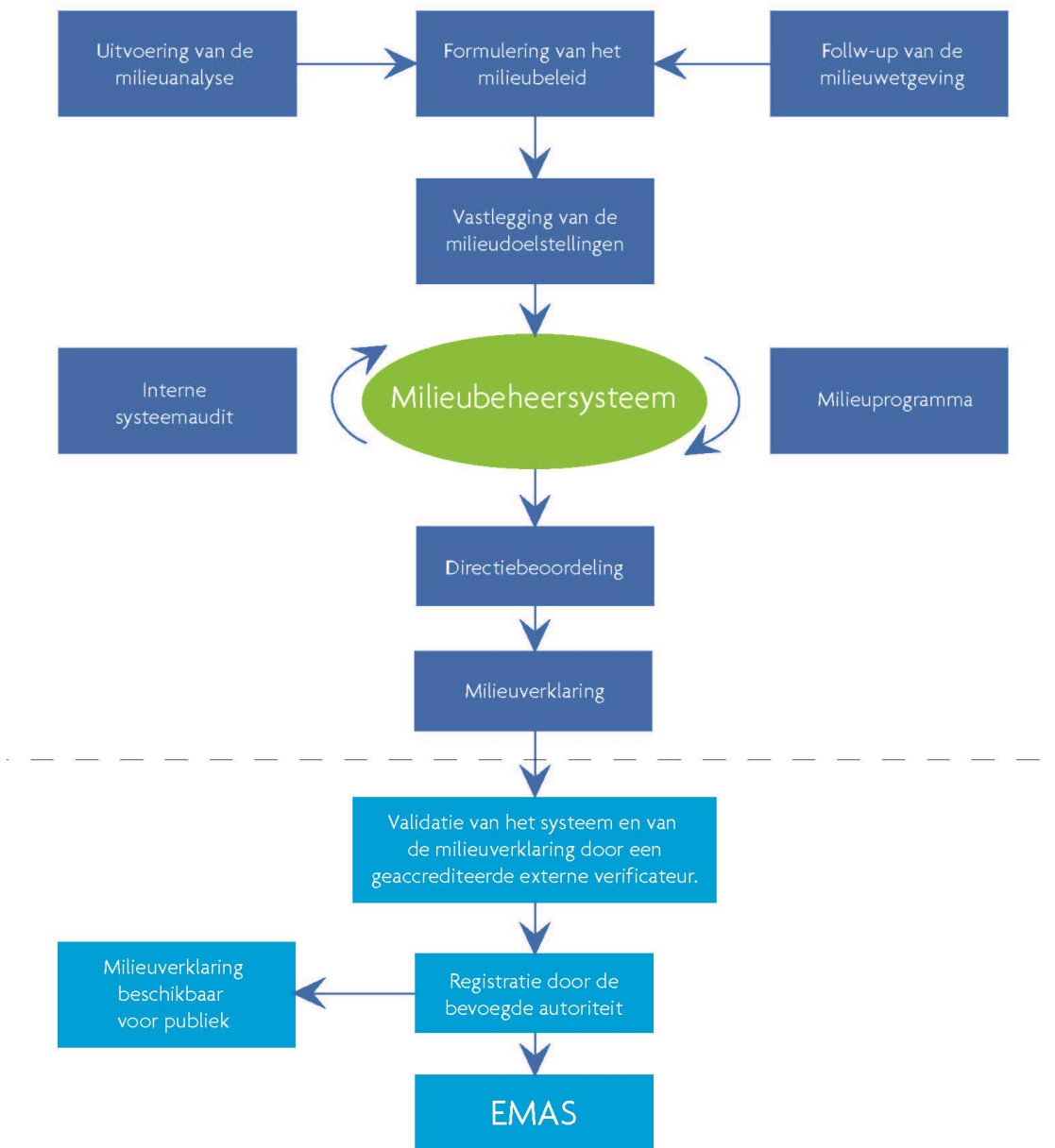
De VMM voert een adequaat bedrijfscontinuïteitsmanagement om de organisatie voor te bereiden op het voorkomen of minimaliseren van tal van incidenten die het goed functioneren van haar dienstverlening in gevaar kunnen brengen of een hindernis vormen in de verwezenlijking van haar doelstellingen. Bedrijfscontinuïteitsmanagement, kortweg BCM, wordt binnen de Vlaamse overheid gedefinieerd als het beheersproces dat risico's identificeert en beperkt, de mogelijke impact van een onderbreking van (tijds)kritieke bedrijfsprocessen en ondersteunende systemen minimaliseert met als ultieme doel het tijdig herstellen van de kritieke bedrijfsprocessen.

6.3 Proces

Het stroomschema EMAS-registratie toont de verschillende stappen die VMM heeft doorlopen om een EMAS-registratie te krijgen. Het hele systeem steunt op de systematische en permanente uitvoering van de beschreven opeenvolgende stappen.

6.4 Communicatie en deelname van interne stakeholders

6.4.1 Goede praktijk

De betrokkenheid van onze medewerkers is onze grootste troef. Ze zijn wetenschappelijk geïnteresseerd, gefascineerd, enthousiast, open, gedreven en vooral positief en milieubewust. Ze zijn fier op de VMM. In elke vestiging zijn medewerkers actief die (bottom-up) het draagvlak voor EMAS verbreden. Deze medewerkers zijn lid van de Werkgroep Intern Leefmilieu (WIL). Ze zijn het klankbord voor het Team Interne Milieuzorg en geven hun wensen door of signaleren knelpunten die zich voordoen. Leden van de WIL organiseren jaarlijks het mobiliteitsontbijt en één of twee bioscopesessies. Via een Teamsgroep WIL kan er onderling makkelijk gecommuniceerd worden en is iedereen meteen op de hoogte van het laatste nieuws over interne milieuzorg.

6.4.2 Digitale communicatie

Eind 2021 werd gestart met het ontwikkelen van een sjabloon voor de nieuwsbrief Interne Milieuzorg. Deze nieuwsbrief werd begin 2022 ontwikkeld en in gebruik genomen.

In de nieuwsbrieven communiceren we over interne milieuzorg en laten we de personeelsleden aan het woord. We accentueren groepsverwezenlijkingen.

Communicatie rond milieuzorg wordt centraal verzameld op de KLIM site. KLIM staat voor Kennislab Interne Milieuzorg.

Figuur 1: Voorbeeld nieuwsbrief en KLIM-site

6.4.3 Campagne mobiliteit

De nationale week van de mobiliteit wordt elk jaar georganiseerd van 16/09-22/09 en brengt het thema mobiliteit in alle kranten en nieuwsuitzendingen. VMM sprong mee op de kar en besloot in 2021 om er een maand van de mobiliteit (16 september- 16 oktober) van te maken met tal van initiatieven. De collega's van Interne Milieuzorg, Facilitair Beheer en Vorming bundelden krachten om hier een uitgebreide campagne van te maken.

7-dagenprobeerpas van De Lijn

Via de nieuwsbrief deden we een oproep om een 7-dagenprobeerpassen van De Lijn uit te proberen voor het woon-werkverkeer. 6 personeelsleden hadden interesse en vroegen een gratis 7 dagenprobeerpas.

Mobiliteitsontbijt 16/09/21 en 21/04/22

Het mobiliteitsontbijt in al onze locaties is elk jaar een groot succes. De lokale WIL-verantwoordelijken organiseerden een heerlijk ontbijt om te vieren dat we met z'n allen zo vaak duurzaam naar het werk komen. Duurzaamheid in woord én daad, zo dragen we bij aan onze EMAS-doelstellingen!

De WIL brengt mensen samen tijdens het mobiliteitsontbijt.

Dienst Lucht Antwerpen

Brussel

Aalst

Hasselt

Leuven

Oostende

Herentals

6.5 Externe stakeholders betrekken

Het milieubeleid van de VMM kiest voor een open informatie-uitwisseling en dialoog met alle belanghebbende partijen. De VMM verstrekt vanuit haar expertise en voorbeeldfunctie op een constructieve manier milieu-informatie aan klanten, overheden en andere belanghebbenden, en neemt deel aan externe fora rond milieuzorg.

6.5.1 Milieu-informatie

In deze milieuverklaring vindt u informatie over de ontwikkeling van ons milieuzorgsysteem en onze milieuprestaties. Het is de hoeksteen van de externe communicatie over ons milieubeleid. Op de VMM-website² staat de info over EMAS maar ook heel wat tips en tricks om zelf bij te dragen bij een beter milieu.

6.5.2 Externe fora

De VMM is lid van de Task Force Duurzaamheid van het Vlaams Centrum voor Kwaliteit en wisselt ervaringen uit over milieumanagement.

De VCK Task Forces zijn opgericht om leden met elkaar in contact te brengen rond kwaliteitsthema's. Deze thema's worden elke maand uitvoerig besproken onder de vorm van een subthema. Hierbij worden inzichten verzameld en gedeeld, er wordt dieper op ingegaan om uiteindelijk in conclusies uit te monden.

6.5.3 Ereplaats voor VMM bij EMAS awards 2019

Elke twee jaar reikt de Europese Commissie de EMAS Awards uit aan organisaties die zich in hun categorie onderscheiden hebben op vlak van milieu. Het thema voor 2019 was "EMAS as a driver of change". VMM was genomineerd in de categorie middelgrote en grote overheidsorganisaties. De uitreiking van de award vond plaats op 25 november 2019 in het Guggenheim museum in Bilbao, Spanje. De VMM kreeg een eervolle vermelding en belandde op een gedeelde tweede plaats. De haven van Barcelona won de award.

6.5.4 Duurzame evenementen

We trachten onze externe evenementen zo duurzaam mogelijk te organiseren.

- De keuze van de eventlocatie is in functie van duurzame mobiliteit.
- De uitnodiging versturen we elektronisch.
- We informeren de deelnemers hoe ze afval kunnen vermijden.
- Er is aandacht bij de catering voor streekeigen en vegetarische producten.
- De VMM respecteert het beleid duurzame aankopen waarbij rekening gehouden wordt met milieuprestaties en de kosten tijdens de volledige levensduur van de aangekochte goederen en diensten, met inbegrip van de planning, aankoop, gebruik en recyclage op het einde van de levensduur.

6.5.5 Sociaal engagement

Het afgedankte computermateriaal (zoals desktops, laptops, servers, schermen, klavieren, muizen, ...) gaat naar scholen, instellingen, vzw's etc. Zij kunnen hun interesse kenbaar maken en onze verantwoordelijke Gebruikersondersteuning maakt hiervan een wachtlijst aan. Bij recuperatie van materiaal van bij onze

---

² <https://www.vmm.be/over-vmm/milieuzorg>

gebruikers wordt de bedeling klaar gezet. De verantwoordelijken van deze scholen etc. komen het materiaal bij VMM afhalen.

Sinds de invoering van thin clients zijn er geen desktops meer. Na de implementatie van de digitale werkplek werden de verouderde, buiten garantie laptops vervangen waardoor er opnieuw materiaal voor recuperatie beschikbaar was. Dit materiaal werd ter beschikking van scholen en instellingen gesteld de voorbije maanden. Gerecupereerde, buiten garantie maar nog goed functionerende smartphones werden verzameld en ter beschikking gesteld van scholen. Ook de komende jaren zullen de buiten garantie laptops en smartphones steeds vervangen worden waardoor opnieuw een aantal instellingen, scholen, vzw's bedeed zullen kunnen worden.

De VMM heeft in 2021 het jaaractieplan nauwgezet opgevolgd en uitgevoerd. De registratie van personen met een handicap of chronische ziekte verloopt via deels vrijwillige en deels verplichte registratie. In 2021 waren er 16 personeelsleden met een handicap of chronische ziekte geregistreerd (1.9%). De herkomstgegevens van personeelsleden worden verwerkt op basis van het Rijksregister. Bij VMM is 4% van ons personeelsbestand van buitenlandse herkomst.

Bij de aanwerving van jobstudenten werd er aandacht besteed aan de aanwerving van personeelsleden uit de kansengroepen. In de 24 vacatures voor vakantiewerkers werden er 10 allochtone jobstudenten (42%) en 4 jobstudenten met een handicap (17%) aangesteld. In 2021 waren er 11 stagiairs actief waarvan 4 met een buitenlandse herkomst.

6.5.6 CO₂-compensatie vliegverkeer dienstreizen

We moeten op korte termijn minder vliegen en we doen er alles aan om het vliegverkeer te beperken. De aanhoudende maatregelen met betrekking tot het coronavirus in 2021 had nog steeds flinke gevolgen voor het aantal internationale dienstverplaatsingen.

Er werd maar 1 buitenlandse zending uitgevoerd met het vliegtuig, bij de overige zendingen werd er gebruikt gemaakt van de trein.

Ook in 2021 werd de regel gehanteerd dat er pas vanaf meer dan 1200 km het vliegtuig eventueel kan genomen worden.

Sinds januari 2019 is VMM ingestapt in het raamcontract van de Vlaamse Overheid met Green Logic/Greentripper om alle CO₂-uitstoot voor vliegverkeer voor dienstreizen te compenseren.

6.5.7 Datacenter: een voorbeeld voor velen

Sinds de oprichting van het VMM-datacenter zijn we bezig met de energiebeheersing van de koel- en serverinfrastructuur. Daarom bestelt de VMM een jaarlijkse energie-audit die gebaseerd is op de meest voorkomende normen, namelijk deze van ASHRAE en de Green Grid. Deze houdt rekening met het energetisch vermogen, het koelvermogen en de prestaties ervan. De Europese normen (EN) zijn afgeleid van deze normen en zijn in gebruik. In het nieuwe bestek toetsen we dan ook de werking van het datacenter af aan deze normen.

Wij volgen de ASHRAE-normering die strenger is dan de Europese Normen. De normen behandelen ook de bedrijfsvoering zodat er een volledig beeld kan gevormd worden over hoe energiezuinig er wordt gewerkt. Deze werkwijze heeft in het verleden al geleid tot aanzienlijke besparingen. Bv. door het inzetten van energie-efficiënte servers, maar ook de laatste investering, namelijk de vervanging van de koelinstallatie waarbij het aandeel free-cooling duidelijk is toegenomen. VMM blijft inzetten op het beheersen van het

7 SIGNIFICANTE MILIEUFACTOREN

7.1 Activiteiten

Het is de opdracht van de VMM om voor de huidige en toekomstige generaties in Vlaanderen:

- proper, aantrekkelijk en voldoende water te waarborgen,
- gezonde lucht te bewerkstelligen,
- de klimaatadaptatie mee te sturen.

De VMM wil als oplossingsgerichte partner een klimaatbestendige leefomgeving mee realiseren. Om haar missie te verwezenlijken, voert de VMM volgende taken uit:

- gegevens en informatie verzamelen, beoordelen en verwerken door de uitbating van de meetnetten lucht en water, en de registratie van emissies in lucht en water;
- de voorbereiding van het luchtbeleid en biedt als partner oplossingen aan voor het bereiken van een goede luchtkwaliteit; de planning van het integraal waterbeleid coördineren en organiseren;
- instrumenten ontwikkelen en maatregelen uitwerken om de verontreiniging van de atmosfeer en van de watersystemen te voorkomen en te beperken;
- water- en vuilvrachtbalansen opstellen en bijwerken per stroomgebied en bekken;
- Vanuit een regisseursrol van de waterketen aansturen, ondersteunen en opvolgen
- de regulerende heffing op waterverontreiniging en op de winning van grondwater vestigen, innen en invorderen;
- reguleren van drinkwatertarieven;
- de ecologische aspecten van water bestemd voor menselijke aanwending opvolgen;
- het grondwater beheren en voorstellen doen tot afbakening van waterwinningsgebieden en beschermingszones;
- de werking, technische ondersteuning en subsidiëring van het waterbeheer van polders en wateringen controleren en opvolgen;
- het beheer van de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie, met inbegrip van de waterbodems;
- ratten bestrijden in of nabij waterlopen;
- advies uitbrengen bij de watertoets;
- adviseren bij milieuvergunningaanvragen;
- erkennen van boorbedrijven;
- deelnemen aan het internationale milieubeleid;
- inventariseren, evalueren, adviseren en rapporteren over alle aangelegenheden met betrekking tot water bestemd voor menselijke aanwending.

7.2 Milieuanalyse

Op basis van een milieuanalyse inventariseren en beoordelen wij de milieuaspecten van de VMM – d.w.z. de milieueffecten van de activiteiten en opdrachten van de organisatie. Wij stemmen het milieubeheer van de VMM af op de 'significante milieuaspecten' - dat zijn de milieuaspecten die het meeste effect op het milieu hebben en die door de VMM beheerd kunnen worden. In de 'Initiële milieuverklaring 2013'

(raadpleegbaar op www.vmm.be) beschreef de VMM met welke criteria de significantie werd bepaald. Deze criteria gelden voor alle vestigingen van de VMM.

7.3 Significante milieuaspecten

EMAS maakt een onderscheid tussen directe en indirecte milieuaspecten. Directe milieuaspecten hebben betrekking op activiteiten, producten of diensten van de organisatie waarover ze zelf een rechtstreekse beheers- controle heeft, bijvoorbeeld afval en emissies in water en lucht. Indirecte milieuaspecten hebben meer betrekking op de opdrachten van de organisatie. De beheers-controle is indirect (bv. leveranciers en aannemers, effecten van het beleid, planningsbesluiten, subsidies en leningen, investeringen).

Significantiebepaling van de milieuaspecten			
	1	2	n.v.t.
Wet	Wettelijke milieueisen die permanente bewaking vragen	Algemene zorgplicht of geen wetgeving van toepassing	geen bevoegdheid om dit milieuaspect te beïnvloeden
Milieu-impact	Belangrijke bijdrage tot de milieu-impact	Geringe bijdrage tot de milieu-impact	
Kosten	Belangrijke kosten die continue bewaking vragen	Kosten niet beïnvloedbaar of verwaarloosbaar	
Beleid	Aandachtspunt van het milieubeleid of stakeholders	Geen aandachtspunt van milieubeleid of stakeholders	

7.3.1 Directe milieuaspecten

Vanuit haar voorbeeldfunctie als milieumaatschappij beschouwt de VMM alle directe gevolgen voor het milieu met betrekking tot haar kerntaken als significant. Omdat de organisatie zo groot is, namen wij ook de factor mobiliteit mee op. De VMM wil zo haar geloofwaardigheid bij de belanghebbenden versterken.

Gelden als significante directe milieuaspecten: waterverbruik, afvalwater, luchtmissies (gebouwenverwarming, dienstwagens), energie (elektriciteits- en gasverbruik), mobiliteit (woon-werkverkeer personeel, dienstreizen). We verwijzen naar deel 9 Milieuprestaties voor de analyse van deze kernindicatoren.

7.3.2 Indirecte milieuaspecten

De VMM oefent rechtstreeks en onrechtstreeks invloed uit op overheidsinstanties, bedrijven en burgers aan de hand van rapporten, publicaties, samenwerkingsovereenkomsten, Europese campagnes en nog zoveel meer. Ook in haar adviezen over milieuvergunningaanvragen van bedrijven (met betrekking tot luchtkwaliteit, afvalwater en grondwater) streeft de VMM naar een minimale belasting van het milieu. Naast de uitbating van de meetnetten, verspreidt de VMM zoveel mogelijk haar kennis over luchtkwaliteit en waterkwaliteit. De talloze jaarrapporten en detailrapporten zijn een meerwaarde voor lokale bedrijven, lokale besturen en overheidsinstanties die bevoegd zijn voor de controle van de bedrijven en voor de inschatting van de gezondheidsrisico's. Zie: <https://www.vmm.be/publicaties>

Met onze activiteiten en beleidsinstrumenten willen wij in interactie met derden de negatieve impact op het milieu beperken. De VMM besloot om binnen haar milieuzorgsysteem in al haar vestigingen maximaal in te zetten op de doelstelling rond duurzame overheidsopdrachten.

8 DOELSTELLINGEN EN STRATEGISCH KADER

8.1 Operationele doelstellingen 2020-2022

Algemeen:

- De CO2-footprint van VMM daalt met 8,5% in 2022 t.o.v. 2018.
- De SDG's zijn geïntegreerd in het VMM-beleid.
- De VMM is een maatschappelijk verantwoorde organisatie.
- 100% van de overheidsopdrachten verlopen duurzaam en worden geregistreerd.

Energie-, water- en materialengebruik:

- Het gasverbruik (kWh/m²) daalt met 15% t.o.v. 2018.
- Het elektriciteitsverbruik (kWh/VTE) daalt of blijft minstens constant t.o.v. 2018.
- Het leiding- en regenwaterverbruik (m³/VTE) daalt of blijft minstens constant t.o.v. 2018.
- Het papierverbruik (kg/VTE) daalt met 15 % t.o.v. 2018

Afval:

- De totale hoeveelheid afval (kg/VTE) daalt met 10 % t.o.v. 2018.
- De hoeveelheid restafval (kg/VTE) daalt met 15 % t.o.v. 2018.
- De hoeveelheid PMD (kg/VTE) daalt met 5 % t.o.v. 2018.

Mobiliteit:

- De VMM realiseert een jaarlijks aankoopdeel wagens van minstens 10 % elektrisch (Plug-in hybride) en 7,5 % CNG
- Het aantal verreden kilometers met dienstwagens daalt met 15 % t.o.v. 2018.
- Het aandeel duurzame dienstverplaatsingen stijgt tot 20 %.
- Het Blue-bike gebruik (ontleningen/jaar) stijgt met 20 % t.o.v. 2018
- De modal split in het woon-werk verkeer verbetert zodat 70 % van de werknemers zich duurzaam verplaatst tegen 2022.

Biodiversiteit:

- De VMM neemt jaarlijks gerichte acties ter versterking van de biodiversiteit voor haar patrimonium.
- Het nulgebruik van pesticiden wordt gehandhaafd in en om het VMM-patrimonium en de huurgebouwen.

8.2 Strategisch kader

In 2020 heeft de VMM een strategisch kader uitgewerkt. Dit zet de concrete richting uit voor de VMM in de komende jaren. Aan de hand van vijf dimensies geven we invulling aan onze strategische doelstellingen.

Vijf dimensies:

1. Impact komt eerst
2. Samenwerking brengt ons verder
3. Interne processen maken mogelijk
4. Innovatie houdt ons scherp
5. Duurzaamheid in woord en daad

Strategische doelstellingen:

- SD1: De VMM inventariseert, modelleert of meet gericht op een innovatieve, betrouwbare, fijnmazige manier in functie van maatschappelijke noden.
- SD2: De VMM stuurt vanuit haar missie de beleidsontwikkeling in het beleidsdomein omgeving aan, neemt initiatief om andere beleidsdomeinen te responsabiliseren. De VMM zet daarvoor in op partnernetwerken op basis van een gedeelde visie en doelstellingenkader.
- SD3: De VMM beschikt over een dienstencatalogus waarin de diensten zijn afgelijnd in het kader van haar publieke opdracht en de diensten zijn aangegeven waarvoor en onder welke voorwaarden derden een beroep kunnen doen op de VMM (zie ook samenwerking met partners).
- SD4: De VMM werkt gebiedsgericht samen met partners aan het afstemmen, inplannen en opvolgen van de nodige maatregelen, projecten en acties.
- SD5: De VMM bepaalt op participatieve wijze de doelstellingen voor alle betrokkenen, responsabiliseert voor de uitvoering, evalueert de resultaten, zoekt naar en werkt samen aan optimalisaties.
- SD6: De VMM bepaalt op participatieve wijze de doelstellingen voor alle betrokkenen, responsabiliseert voor de uitvoering, evalueert de resultaten, zoekt naar en werkt samen aan optimalisaties.
- SD7: De VMM onderneemt en faciliteert initiatieven die innovatie bevorderen, inclusief circulaire en digitale toepassingen.
- SD8: De VMM verhoogt haar wendbaarheid én efficiëntie zodat er ruimte ontstaat ten behoeve van organisatiebrede projecten die inspelen op maatschappelijke uitdagingen, innovatiekansen en lange termijn experimenten.
- SD9: De VMM heeft tevreden en betrokken medewerkers die de nieuwe visie uitdragen en toepassen.
- SD10: De VMM is een maatschappelijke verantwoorde organisatie die een voorbeeldrol opneemt inzake milieuprestaties ten aanzien van andere overheden, bedrijven en burgers.

Als maatschappelijke verantwoorde organisatie:

- Is de VMM EMAS-geregistreerd voor alle locaties;
- Zet VMM jaarlijks een stap richting klimaatneutraliteit;
- Zet VMM jaarlijks een stap richting 100% circulariteit;
- Streeft de VMM naar maximale invulling als sociale werkgever (zoals vastgelegd door de Vlaamse overheid);
- Wil de VMM maximaal bijdragen aan de SDG's en koopt de VMM 100% duurzaam aan.

9 MILIEUPRESTATIES

Om onze milieuprestaties te evalueren, hebben we bij de opstart de VMM-milieumonitor ontwikkeld. Door middel van een set van meetbare indicatoren gaan wij na in hoeverre wij onze doelstellingen bereiken. Het gaat onder meer om de kernindicatoren bepaald door de EMAS-verordening³ en verplichte metingen op basis van wettelijke bepalingen en voorschriften.

De milieuprestaties in dit hoofdstuk bevatten de cijfergegevens van de laatste drie jaar, met 2015 als referentiejaar. Bij de gedetailleerde opsplitsing van de milieuprestaties per locatie vindt u in de voorlaatste kolom een overzicht van de besparing van 2021 ten opzichte van 2018. In de laatste kolom vindt u het overzicht van de besparing van het laatste jaar 2020-2021. Voor de meeste indicatoren heeft de coronacrisis en het verplichte thuiswerken een grote impact gehad op de cijfers. We vermelden de acties en mogelijke knelpunten van 2021 en relevante aspecten van begin 2022. Voor een overzicht van de acties die genomen zijn van 2011 tot en met 2020 verwijzen we u graag naar de milieuverklaringen van voorbije jaren. U kunt deze raadplegen via www.vmm.be/publicaties. In hoofdstuk 8.1 vindt u de operationele doelstellingen terug.

Elk jaar proberen we de methodes en metingen te verbeteren. Er wordt gewerkt met de beschikbare VTE's gedurende het volledige jaar in plaats van op het einde van het jaar. Alle personeelsleden werden vanaf datajaar 2017 toegewezen aan een locatie en worden dus meegenomen in de cijfers. Door gebruik te maken van het onlineplatform 'e-sight' kan meer detailinfo worden opgevraagd voor water, gas en elektriciteit. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld het verbruik van de datacenters en de opbrengst van zonnepanelen eenvoudig afzonderlijk worden gerapporteerd. De omrekeningsfactoren voor de milieumonitor vindt u terug in **bijlage 4**.

Water

Energie

Mobiliteit

Emissies

Biodiversiteit

Materialen

Afval

Duurzame overheidsopdrachten

---

³ Energie-efficiëntie, Materiaal-efficiëntie, Water, Afval, Biodiversiteit en Emissies

9.1 Water

VMM doelstelling 2022

- Het leiding- en regenwaterverbruik (m^3/VTE) daalt of blijft minstens constant t.o.v. 2018.

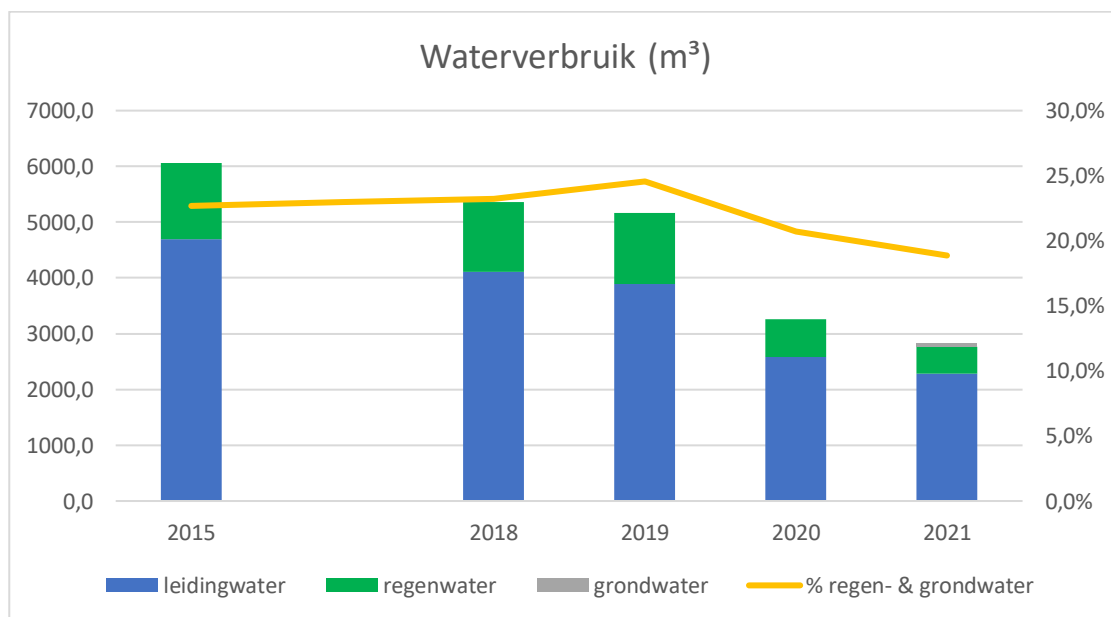
In al onze vestigingen streven wij naar het maximaal inschakelen van regenwater in het watercircuit van de gebouwen. In onze interne en externe communicatie sensibiliseren wij voor rationeel watergebruik.

Het waterverbruik in 2021:

- bedraagt $2\,820\text{ m}^3$ of $4,0\text{ m}^3/\text{VTE}$;
- daalde met $48,2\%$ per VTE ten opzichte van 2018;
- bestond voor $18,9\%$ uit regenwater of 474 m^3 of $0,7\text{ m}^3/\text{VTE}$.

De sectorale EMAS-benchmark voor kantoorgebouwen bedraagt $6,4\text{ m}^3/\text{VTE}$ per jaar. Voor de kantoorgebouwen in eigen beheer (zonder labo of andere activiteiten) scoort de VMM beter.

Figuur 2: Totale waterverbruik in m^3

Tabel 1: Totale waterverbruik per locatie in m³/VTE

Locatie	2015	2018	2019	2020	2021	2018-21	2020-21
Aalst	5,6	5,2	5,3	2,3	1,5	-71,0%	-33,3%
Antwerpen - PIH	11,7	11,3	11,3	8,8	10,4	-8,6%	18,2%
Antwerpen - VAC	7,3	5,5	4,9	3,7	2,1	-61,9%	-43,5%
Brussel - Ferraris		12,0	10,5	6,3	3,2	-73,5%	-49,8%
Gent - LAK	16,7	13,9	14,5	10,9	10,6	-23,7%	-2,5%
Hasselt	4,7	3,5	3,1	2,0	2,5	-28,5%	29,1%
Herentals	5,0	4,4	3,8	2,7	2,6	-40,9%	-2,2%
Leuven - CBG	2,1	3,7	2,5	1,0	1,1	-69,8%	9,7%
Leuven - VAC	9,8	6,2	4,8	2,4	2,6	-58,7%	4,9%
Mechelen - OVAM	10,5	12,5	9,5	7,2	4,8	-61,4%	-32,7%
Merelbeke		4,9	3,5	1,7	1,1	-77,6%	-33,2%
Nieuwpoort			0,7	0,6	0,5		-25,4%
Oostende - Administratie	6,9	5,0	4,7	2,7	2,1	-57,6%	-21,5%
Oostende - Onderhoudsdienst	5,3	7,7	8,6	13,5	10,3	34,2%	-23,1%
Erembodegem	7,3						
Oostende - Labo	71,2						
VMM - Totaal	10,7	7,7	7,3	4,5	4,0	-48,2%	-12,0%

Knelpunten

- Sommige locaties zijn niet in eigendom van VMM. In dat geval wordt er gewerkt met een verdeelsleutel. De maatregelen die VMM kan nemen zijn beperkt en ook niet direct zichtbaar.
- In **Oostende administratie** was een regenwaterpomp gedurende een bepaalde periode defect.

Acties

- In **Herentals** werden twee defecte spoelsystemen van urinoirs vervangen.
- In **Brussel Ferraris** werden de spoelbakken van de toiletten vernieuwd en aan de lavabo's zullen kranen met autostop voortaan zorgen voor minder waterverbruik.
- In **Hasselt** werd een kraan met sensor vervangen.

9.2 Energie

9.2.1 Elektriciteitsverbruik

Milieu doelstelling 2022 elektriciteit

- Het elektriciteitsverbruik (kWh/VTE) daalt of blijft minstens constant t.o.v. 2018.

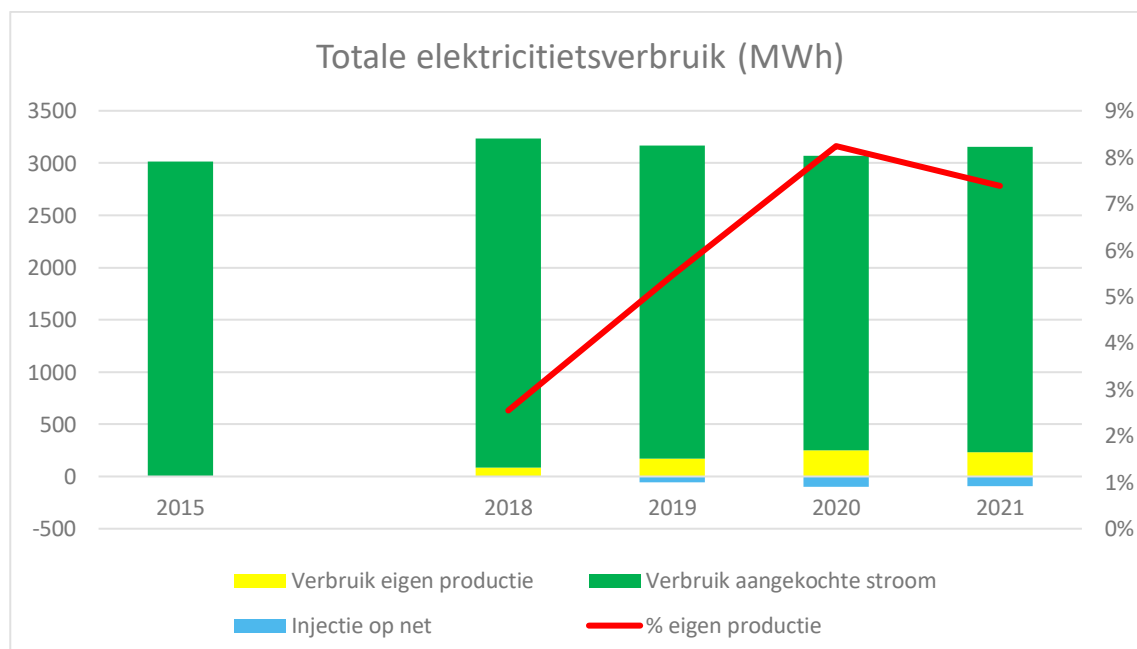
Het elektriciteitsverbruik:

- daalde met 0,8 % per VTE tussen 2018 en 2021 van 4 512 kWh naar 4 476 kWh per VTE;
- steeg in 2021 met 6 % ten opzichte van 2020.

De eigen opgewekte elektriciteit:

- steeg met 407% tussen 2017 en 2021;
- staat in voor 7,3% van het totale verbruik;
- bedroeg 326 483 kWh in 2021, hiervan werd 233 006 kWh onmiddellijk zelf verbruikt;
- werd niet volledig gebruikt, bijna 93 477 kWh werd op het net geplaatst.

Figuur 3: Totale elektriciteitsverbruik en aandeel eigen opgewekte elektriciteit

Tabel 2: Eigen productie per locatie (in Kwh)

Locaties	2017	2018	2019	2020	2021	2017-21	2021-20
Aalst	10048	18599	80262	153387	140535	1299%	-8%
Brussel - Ferraris				559	448		-20%
Gent - LAK	45976	55629	58582	58984	52603	14%	-11%
Leuven - CBG	3733	4094	3938	4156	3827	3%	-8%
Leuven - VAC	4674	4043	4151	3929	3297	-29%	-16%
Nieuwpoort				37347	39910		7%
Oostende - Administratie			81994	93853	85862		-9%
VMM - Totaal	64430	82365	228927	352215	326483	407%	-7%

Tabel 3: Totaal elektriciteitsverbruik (incl. verbruik eigen productie) per locatie (in kWh/VTE)

Locatie	2015	2018	2019	2020	2021	2018-21	2020-21
Aalst	1178	1114	1026	781	849	-24%	9%
Antwerpen - PIH	3210	2878	2772	2626	2894	1%	10%
Antwerpen - VAC	2711	1700	1678	1543	1138	-33%	-26%
Brussel - Ferraris		2795	2558	1931	1775	-36%	-8%
Datacenter	863	632	592	661	707	12%	7%
Erembodegem	1171						
Gent - LAK	13054	14962	15705	15213	15413	3%	1%
Hasselt	1170	1290	1124	904	1108	-14%	23%
Herentals	1336	855	889	688	643	-25%	-7%
Leuven - CBG	4796	4450	3916	2335	1913	-57%	-18%
Leuven - VAC	3510	2465	2230	1794	1761	-29%	-2%
Mechelen - OVAM	2109	5184	3714	3577	2473	-52%	-31%
Merelbeke		428	440	381	520	22%	37%
Nieuwpoort		7063	3631	6444	12512	77%	94%
Oostende - Administratie	1019	1007	1003	843	866	-14%	3%
Oostende - Labo	3996						
Oostende - Onderhoudsdienst	97	121	136	159	224	85%	40%
VMM - Totaal	5317	4512	4426	4241	4476	-0,8%	6%

Knelpunten

- Van sommige locaties is VMM geen eigenaar van het gebouw. De maatregelen die ze kunnen nemen zijn beperkt en ook niet meteen zichtbaar aangezien er wordt gewerkt met een verdeelsleutel.
- In **Leuven CBG** was de (water-water) warmtepomp gedurende een groot deel van 2021 stuk. Deze werd in december 2021 vervangen door een Lucht-Water Warmtepomp.

Acties

- In **Oostende administratie en in Herentals** zijn er twee elektrische wagens bijgekomen in 2021, wat zal leiden naar een verschuiving van brandstofverbruik naar elektriciteitsverbruik.
- In **Herentals** werd ook één elektrische fiets aangekocht.
- In **Leuven CBG** werd een laadpaal geïnstalleerd voor het laden van Hybride- en elektrische wagens.
- In Nieuwpoort steeg het verbruik aanzienlijk door het in werking treden van de pompgemalen.

9.2.2 Gasverbruik

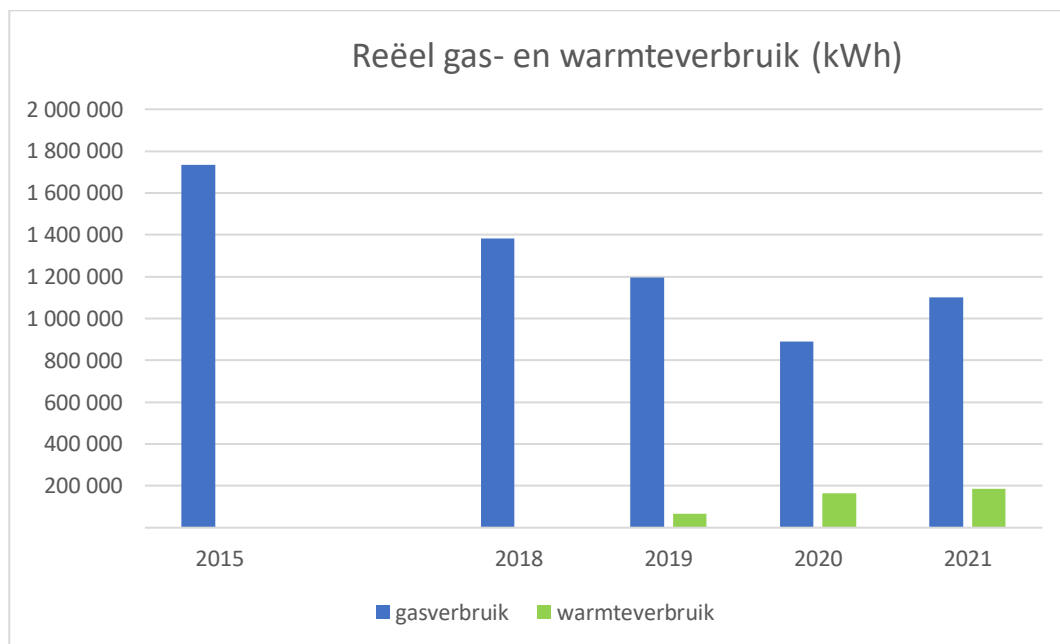
Milieudoelstelling 2022 gasverbruik

- Het gasverbruik (kWh/m²) daalt met 15% t.o.v. 2018.

Het gasverbruik:

- daalde tussen 2018 en 2021 met 20% tot 49,6 kWh/m²;
- kende een sterke daling in Oostende – Administratie door de aansluiting op het warmtenet in 2019. *Deze warmte is afkomstig van de afvalverbrandingsoven in de buurt. In 2021 werd hier voor 185 893 kWh aan warmte afgenomen of 64,7 kWh/m². De onderhoudsdienst in Oostende is ook aangesloten op het warmtenet, maar verbruikte slecht 99,6 kWh.*
- In 2021 nam het verbruik van gas toe met 24%.

Figuur 4: Totale reële gasverbruik in kWh

Tabel 4: Totale gasverbruik per locatie in kWh/m²

Locatie	2015	2018	2019	2020	2021	2018-21	2021-22
Aalst	86	69	60	54	67	-3%	24%
Antwerpen - PIH	266	314	317	316	406	29%	28,5%
Antwerpen - VAC	49	20	20	20	26	30%	32%
Brussel - Ferraris		42	41	34	63	51%	86%
Gent - LAK	26	32	27	12	18	-44%	48%
Hasselt	68	86	79	68	87	1%	28%
Herentals	78	96	85	73	77	-20%	5%
Leuven - VAC	39	27	18	10	15	-43%	57%
Mechelen - OVAM	79	109	114	88	83	-24%	-6%
Merelbeke		31	24	12	29	-6%	148%
Oostende - Administratie	74	78	48	5	1	-99%	-78%
Oostende - Onderhoudsdienst	48	48	48	48		-100%	
VMM - Totaal	69,4	62,3	53,9	40	49,6	-20%	24%

Knelpunten

- In **Aalst** zijn er nog mogelijkheden tot verbetering maar wegens een kosten-batenanalyse is het momenteel niet interessant om deze werken te laten uitvoeren. Het gaat over de koppeling van de vloerverwarming pastoriegebouw met GBS, het vervangen van circulatoren HVAC, enz...
- Sommige locaties zijn niet in eigendom van VMM. De maatregelen die VMM kan nemen zijn beperkt. Er wordt gewerkt met een verdeelsleutel.

9.3 Mobiliteit

Milieudoelstellingen mobiliteit

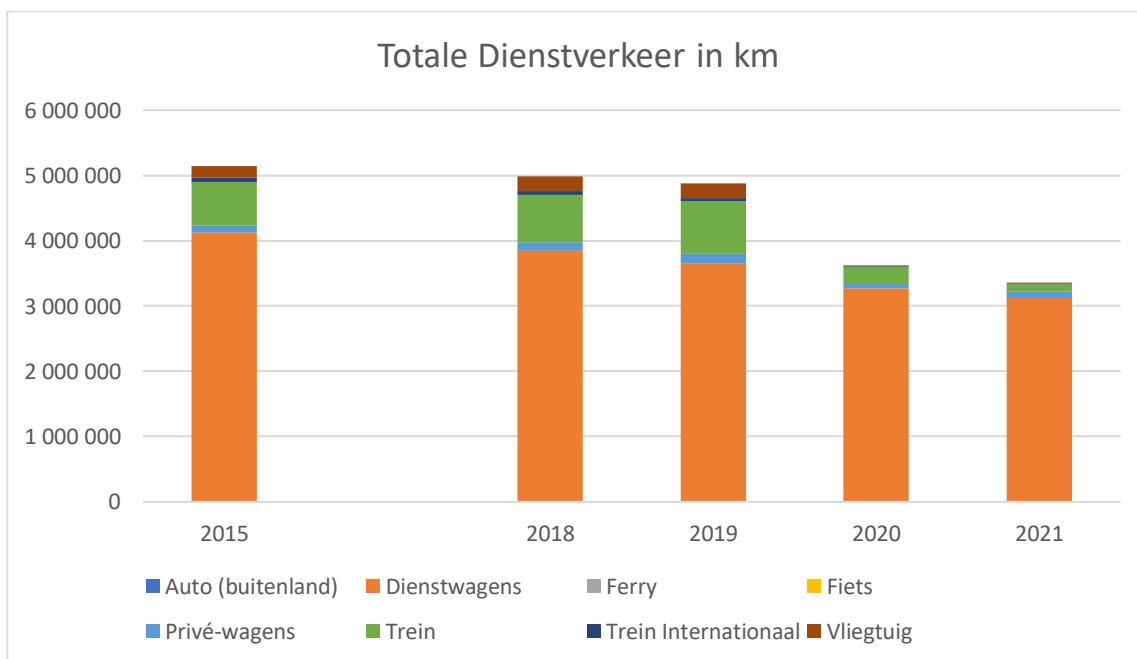
- De VMM realiseert een jaarlijks aankoopdeel wagens van minstens 10 % elektrisch (Plug-in hybride) en 7,5 % CNG.
- Het aantal verreden kilometers met dienstwagens daalt met 15 % t.o.v. 2018.
- Het aandeel duurzame dienstverplaatsingen stijgt tot 20 %.
- Het Blue-bike gebruik (ontleningen/jaar) stijgt met 20 % t.o.v. 2018.
- De modal split in het woon-werk verkeer verbetert zodat 70 % van de werknemers zich duurzaam verplaatst tegen 2022.

De VMM promoot duurzame mobiliteit bij haar personeelsleden, zowel voor dienstreizen als voor woon-werkverkeer. Duurzame mobiliteit betekent voorrang voor voetgangers (Stappers), fietsers (Trappers) en collectief vervoer (Openbaar vervoer, carpooling). Pas daarna komt Privévervoer. Dat is het zogenaamde STOP-principe. Uiteraard heeft de ligging van een locatie een grote impact op het mobiliteitsgedrag.

9.3.1 Dienstreizen bij de VMM

Onderstaande figuur geeft de mobiliteit tijdens diensturen of dienstverplaatsingen weer voor de hele VMM, uitgedrukt in personenkilometers.

Figuur 5: Personenkilometers dienstverplaatsingen VMM

Voor de dienstreizen zijn er onderstaande vaststellingen:

- Het aantal kilometer totaal dienstverkeer daalde met 33 % sinds 2018.
- De coronamaatregelen zorgden voor een daling van 26% in 2020 en van 8% in 2021.
- Doordat er weinig dienstreizen waren zowel in Vlaanderen als naar het buitenland daalde het aantal kilometers met de trein en vliegtuig enorm sterk, ook het aantal ritten met bleef heel laag.
- Het aantal kilometers met de privéwagens kende opnieuw een stijging.
- Het aantal kilometers met de dienstwagens daalde met 19 % ten opzichte van 2018.
- In 2021 waren 3,8 % van de verplaatsingen duurzaam.

Tabel 5: Aantal kilometer dienstverkeer naar modus

Type	2015	2018	2019	2020	2021	2020-21	2018-21
Auto (buitenland)			3 957				
Dienstwagens	4 123 010	3 852 754	3 647 811	3 269 197	3 119 789	-5%	-19%
Ferry		40	872				
Fiets					2 498		
Privé-wagens	104 428	122 937	141 941	69 828	95 949	37%	-22%
Trein	672 688	728 358	810 551	263 246	123 289	-53%	-83%
Trein Internationaal	65 249	52 251	50 438	12 616	2 609	-79%	-95%
Vliegtuig	179 326	228 924	218 704	7 045	1 065	-85%	-100%
VMM totaal	5 144 701	4 985 264	4 874 274	3 621 932	3 345 199	-8%	-33%
Aandeel duurzaam	14,3%	15,7%	17,7%	7,6%	3,8%		

Tabel 6: Aantal kilometer dienstverkeer naar locatie

Locatie	2015	2018	2019	2020	2021	2020-21	2018-21
Aalst	658 159	824 832	789 799	375 472	357 813	-5%	-57%
Antwerpen - PIH	228 241	229 309	213 694	206 224	194 765	-6%	-15%
Antwerpen - VAC	159 778	179 959	147 362	120 353	93 048	-23%	-48%
Brussel - Ferraris	1 723 054	258 304	282 620	147 301	187 984	28%	-27%
Brussel - IRCEL	63 919	42 449	28 027	2 830	118	-96%	-99,7%
Gent - LAK	633 046	640 026	710 985	558 034	483 260	-13%	-24%
Hasselt	345 273	312 346	314 416	327 520	260 654	-20%	-17%
Herentals	216 017	534 915	502 959	473 037	405 736	-14%	-24%
Leuven - CBG	186 059	267 716	261 265	201 660	208 020	3%	-22%
Leuven - VAC	291 451	301 095	305 850	201 926	177 599	-12%	-41%
Lummen		263 948	261 564	249 753	176 378	-29%	-33%
Mechelen - OVAM	65 410	76 532	75 184	38 424	26 226	-32%	-66%
Merelbeke		143 393	127 736	164 933	143 252	-13%	0%
Nieuwpoort		270 474	261 018	220 473	254 279	15%	-6%
Oostende - Adm	516 217	594 107	554 300	315 845	354 343	12%	-40%
Oostende - OD	58 077	45 859	37 496	18 147	21 726	20%	-53%
VMM - totaal	5 144 701	4 985 264	4 874 274	3 621 932	3 345 199	-8%	-33%

Tabel 7: Aantal Bluebikeritten per locatie

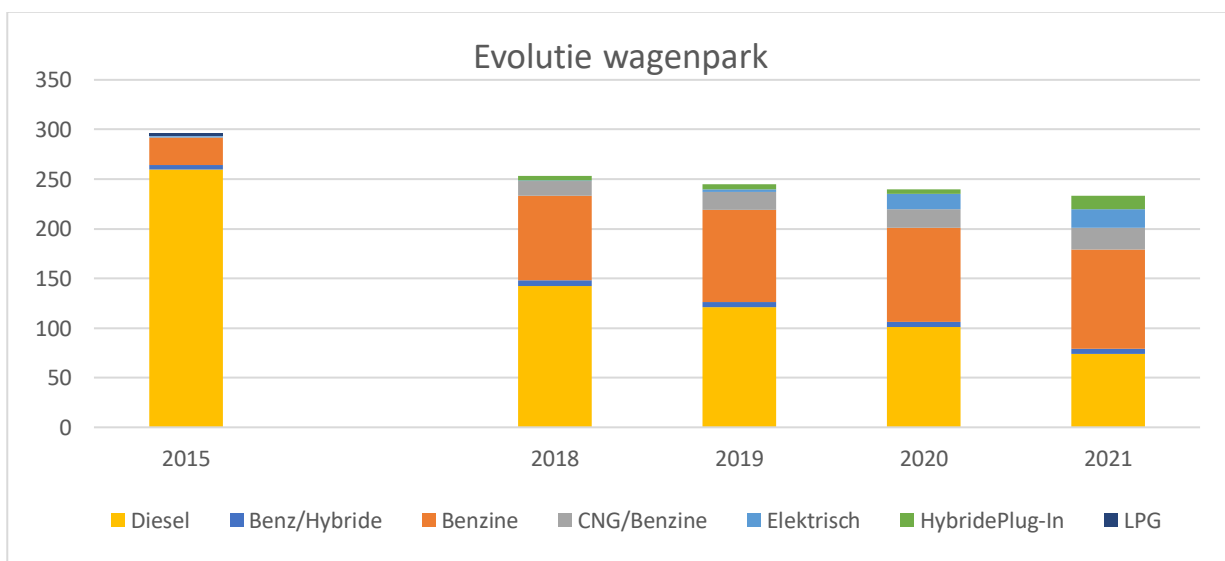
Locatie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2020-21	2016-21
Aalst	98	65	118	105	21	6	-71%	-94%
Antwerpen - PIH	5		6	16	1	2	100%	-60%
Antwerpen - VAC	6	9	22	11	3		-100%	-100%
Brussel - Ferraris	29	48	49	29	4	1	-75%	-97%
Brussel - IRCEL	16	25	69	35	14	13	-7%	-19%
Erembodegem		1						
Gent - LAK	10	8	14	36	11	3	-73%	-70%
Hasselt	1	9	4	2	1	3	200%	200%
Herentals	67	69	54	71	24	2	-92%	-97%
Leuven - CBG			1	4	2		-100%	
Leuven - VAC	89	81	94	113	15	11	-27%	-88%
Mechelen - OVAM	3	2	1	16	1		-100%	-100%
Oostende - Admin	40	68	50	58	21	5	-76%	-88%
Totaal	364	385	482	496	118	46	-61%	-87%

9.3.2 Dienstwagens

Het aantal dienstwagens in gebruik kent een dalend verloop:

- Het aantal wagens daalde, van net geen 300 in 2015 naar 233 in 2021.
- Het aandeel van dieselwagens blijft dalen, 32 % van de wagens zijn diesels.
- In 2021 waren 19 wagens volledig elektrisch.
- In 2021 werden 11 nieuwe wagens aangekocht: 26 % benzine, 55% plug-in hybride en 9% EV. De gemiddelde ecoscore van nieuwe wagens bedraagt 72 en een gemiddelde CO₂-uitstoot van 74 gr/100km.

Figuur 6: Evolutie wagenpark

Tabel 8: Evolutiewagenpark per type

Type wagen	2015	2018	2019	2020	2021
Benz/Hybride	4	6	5	5	5
Benzine	28	85	93	95	100
CNG/Benzine	0	15	18	19	22
Diesel	260	142	121	101	74
Elektrisch	1	1	3	15	19
HybridePlug-In	0	4	5	5	13
LPG	3	0			
VMM - Totaal	296	253	245	240	233
% diesels	88%	56%	49%	42%	32%

9.3.3 Gereden kilometers met dienstwagens

Het aantal gereden kilometers:

- daalde tussen 2018 en 2021 met 19 %;
- daalde in 2021 met 5 % t.o.v. 2020.

Tabel 9: Aantal gereden kilometers met dienstwagens per locatie

Locatie	2015	2018	2019	2020	2021	2020-21	2018-21
Aalst	658 159	429 884	375 054	262 833	306 898	17%	-29%
Antwerpen - PIH	228 241	181 470	169 654	192 637	183 173	-5%	1%
Antwerpen - VAC	159 778	129 969	97 485	108 125	87 517	-19%	-33%
Brussel - Ferraris	1 723 054	119 725	120 184	91 320	125 842	38%	5%
Brussel - IRCEL	63 919						
Gent - LAK	633 046	520 196	576 247	517 901	458 750	-11%	-12%
Hasselt	345 273	270 549	261 737	310 487	249 149	-20%	-8%
Herentals	216 017	489 345	455 983	456 750	395 634	-13%	-19%
Leuven - CBG	186 059	257 134	249 484	196 122	204 624	4%	-20%
Leuven - VAC	291 451	209 297	200 947	176 819	158 948	-10%	-24%
Lummen		258 004	254 984	249 753	176 378	-29%	-32%
Mechelen - OVAM	65 410	34 423	18 622	25 994	20 524	-21%	-40%
Merelbeke		142 053	125 790	163 553	143 196	-12%	1%
Nieuwpoort		262 642	251 452	214 975	253 421	18%	-4%
Oostende - Admin	516 217	502 971	452 715	283 967	334 009	18%	-34%
Oostende - OD	58 077	45 092	37 473	17 961	21 726	21%	-52%
VMM - totaal	5 144 701	3 852 754	3 647 811	3 269 197	3 119 789	-5%	-19%

Tabel 10: Opdeling naar gebruik wagens

Functie	Kilometers	Aandeel
Beheer en investeringswerken aan waterlopen	620 261	19,9%
Dienstencentrum	2 921	0,1%
Directiewagen	113 296	3,6%
Luchtkwaliteit	187 207	6,0%
Monitoring waterkwaliteit en onderzoekscoördinatie	837 890	26,9%
Ondersteunende diensten	93 158	3,0%
Planning integraal waterbeleid	65 053	2,1%
Poolwagen	134 805	4,3%
Rattenbestrijding	1 048 250	33,6%
Regisseur van de waterketen	16 948	0,5%
VMM - Totaal	3 119 789	100,0%

Knelpunten dienstverkeer

- **Antwerpen-PIH:** De treinverbinding Antwerpen-Aalst is niet de meest vlotte verbinding en de overstap wordt ook vaak gemist. Hierdoor is de trein niet voor iedereen een aantrekkelijke optie.
- Het **LAK Gent** heeft een vrij uitgestrekt ambtsgebied en moest de opstart van een aantal grote werven zeer nauwgezet opvolgen, o.a. de werf van het totaalplan op de Marke, de inrichting van de Kalkenvaart en Avrijevaart. De locatie en aard van dergelijke werven heeft een invloed op de verplaatsingen. Dat schommelt van jaar tot jaar. Voor de gebiedsbeheerders is het aantal kilometers sterk schommelend en afhankelijk van de omstandigheden. Werken zoals schouwen en opvolgen van het onderhoud zijn standaard en vrij stabiel in het aantal kilometers, maar dit werk wordt afgewisseld met klachten, interventies, calamiteiten, etc.

Acties dienstverkeer

- In **Antwerpen-PIH** wordt de bandenspanning van de dienstfietsen periodiek gecontroleerd om de dienstfiets aantrekkelijker te maken. Er wordt gewerkt aan een beslissingsboom voor dienstverplaatsingen.
- De **rattenvangers van kern beheer en investeringen waterlopen** Merelbeke en Nieuwpoort, controleren de bandenspanning van de wagens frequent. Zware terreinwagens zijn verleden tijd. De rattenvallen hebben kooizenders gekregen, zodat er minder ritten nodig zijn om de vallen te controleren. In 2021 kreeg het team Rattenbestrijding één plooi-fiets ter beschikking gekregen voor verplaatsingen in Leuven centrum.
- **Herentals** mocht in 2021 twee elektrische wagens en één elektrische fiets in ontvangst nemen.
- In **Leuven VAC** werd één laadpaal geïnstalleerd en werd een dieselwagen vervangen door een hybride wagen.
- In **Oostende administratie** werden de resterende benzine wagens vervangen door twee elektrische wagens.

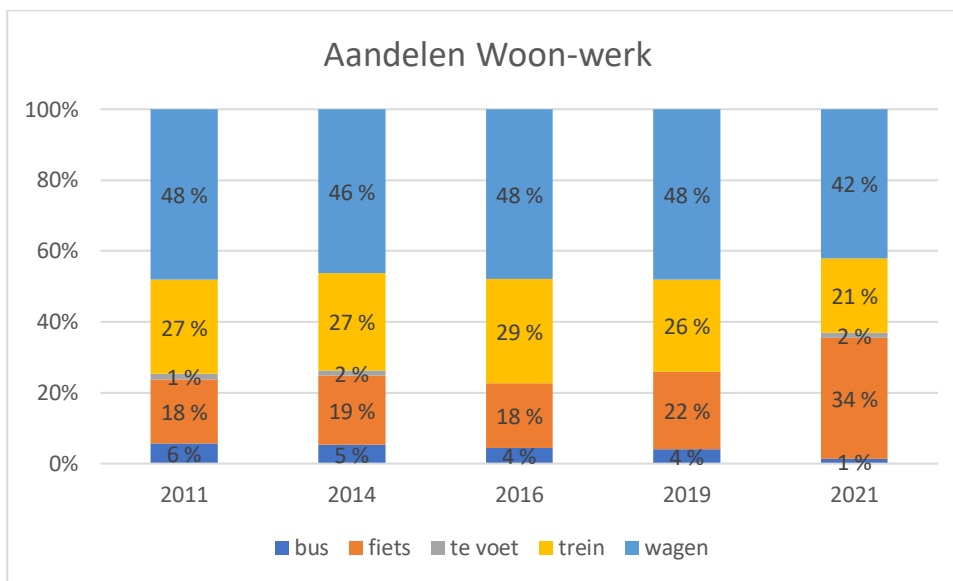

9.3.4 Woon-werkverkeer bij de VMM

De VMM moedigt milieuvriendelijk woon-werkverkeer aan. De personeelsleden krijgen abonnementen voor trein, metro en/of bus volledig terugbetaald. Wie met de fiets naar het werk komt, ontvangt een fietsvergoeding. In al de locaties staan douches ter beschikking. In 2011⁴, 2014⁵, 2016 en 2021⁶ werd het VMM-personeel bevraagd naar hun verplaatsingsgedrag.

Een extern bureau heeft in 2020 de data rond woon-werkverkeer en dienstverplaatsingen in kaart gebracht op basis van geregistreerde data en enquêtes.

Figuur 7: Aandeel vervoerswijzen in het woon-werkverkeer voor de hele VMM (2011-2021).

Acties woon-werkverkeer

- In **alle vestigingen** vindt jaarlijks een mobiliteitsontbijt plaats om te vieren dat we met zijn allen zo vaak op een duurzame manier naar het werk komen. In 2021 kon het ontbijt – ondanks corona- in de meeste locaties toch plaatsvinden in september. Er werd een hele maand van de mobiliteit georganiseerd van 15 september – 15 oktober met tal van activiteiten.

⁴ 2011: Aalst; Antwerpen – PIH; Erembodegem; Gent – LAK; Hasselt; Herentals; Mechelen; Oostende – administratie en Oostende Onderhoudsdienst

⁵ 2014: locaties 2011 + Antwerpen – VAC; Leuven – VAC; Oostende Labo

⁶ 2021: Op basis van de Federale enquête woon-werk (Aalst, Antwerpen – PIH, Gent – LAK, Hasselt, Herentals, Leuven – VAC, Oostende administratie)

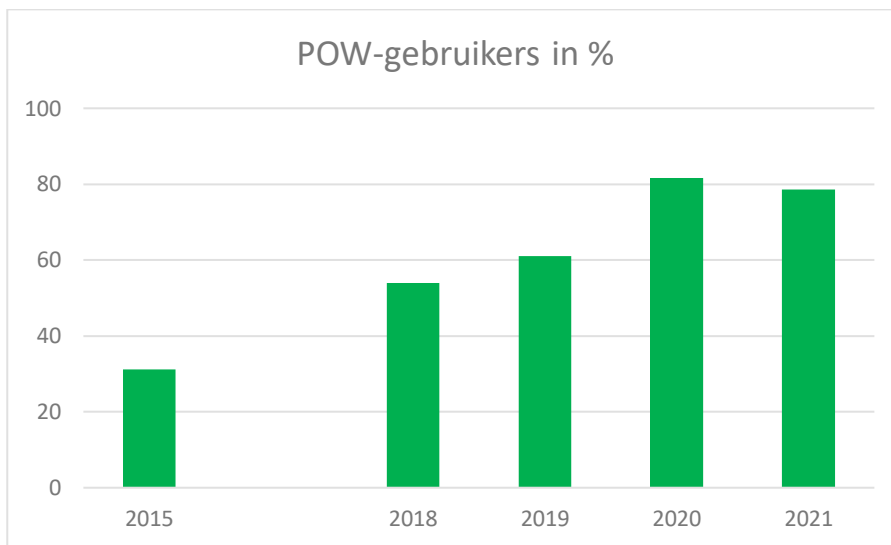

9.3.5 Hybride werken bij de VMM

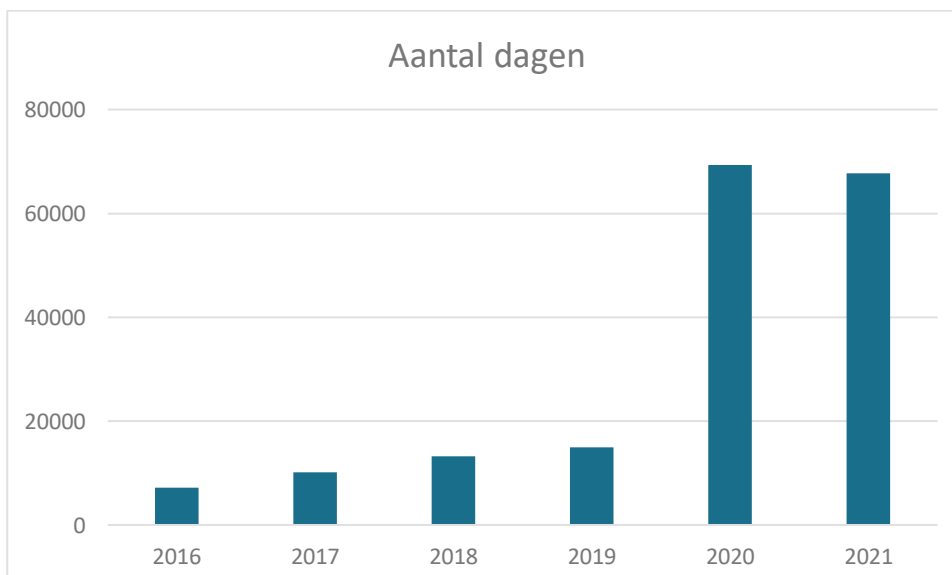
Telewerken of plaatsafhankelijk werken:

- Het aantal personeelsleden dat plaatsafhankelijk werkte steeg van 31 % in 2015 naar 79 % in 2021.
- Het aantal dagen dat er plaatsafhankelijk werd gewerkt steeg⁷ van 7190 in 2016 naar 67 723 in 2021. Door de Coronamaatregelen was het merendeel van de personeelsleden verplicht om thuis te werken.

Figuur 8: POW-gebruikers in %

Figuur 9: Aantal dagen plaatsafhankelijk werken

⁷ De data zijn berekend op basis van geregistreerde gegevens in 'Vlimpers' (online HR Management-systeem van de Vlaamse Overheid). Indien thuiswerk niet wordt aangevraagd, wordt dit niet opgenomen in de telling, waardoor dit cijfer een onderschatting is van de werkelijkheid.

9.4 Emissies

Emissies naar de lucht omvatten de directe emissies van CO₂, NO_x en fijn stof (PM_{2,5}) door gebouwenverwarming (verbranding aardgas) en het gebruik van dienstwagens toegewezen aan de locatie. Gebouwenverwarming veroorzaakt in vergelijking met het gebruik van dienstwagens een beperkte emissie van NO_x en fijn stof (PM_{2,5}). De gebouwgebonden emissies zijn berekend op basis van het gasverbruik vermenigvuldigd met emissiefactoren zoals toegepast door de Emissie-Inventaris Lucht van de VMM. De stookinstallaties in de vestigingen worden regelmatig onderhouden en beantwoorden aan de wettelijke normen.

VMM overkoepelende Milieudoelstelling emissies

- De CO₂-footprint van VMM daalt met 8,5% in 2022 t.o.v. 2018 en is klimaatneutraal tegen 2040

9.4.1 Broeikasgasemissie

Vaststellingen:

- De emissies van de gebouwen en wagens samen daalden van 1 044 ton CO₂ in 2018 naar 852 ton CO₂ in 2021, een daling van 18%. In 2021 was er een totale stijging van 2%.
- Voor de gebouwen is het gasverbruik gestegen, waardoor ook de CO₂-uitstoot toenam.
- De uitstoot van het wagenpark daalde met 4%.

Tabel 11: Overzicht directe CO₂-emissies⁸

Tabel 12: Overzicht direct CO₂-emissies (in ton)

Emissies	2015	2018	2019	2020	2021	2018-21	2020-21
Gebouw	349	279	241	180	222	-20%	24%
Dienstwagens	846	765	719	653	630	-18%	-4%
VMM - totaal	1195	1044	960	833	852	-18%	2%

Tabel 13: Emissies CO₂ wagens per locatie (in ton)

Locatie	2015	2018	2019	2020	2021	2020-21	2018-21
Aalst	81	64	51	51	53	4%	-17%
Antwerpen - PIH	39	42	38	40	38	-6%	-10%
Antwerpen - VAC	27	27	25	21	20	-3%	-25%
Brussel - Ferraris	44	25	22	17	19	10%	-25%
Gent - LAK	119	120	108	104	97	-7%	-19%
Hasselt	78	73	75	64	60	-6%	-18%
Herentals	109	85	87	91	87	-5%	2%
Leuven - CBG	39	41	35	38	35	-6%	-13%
Leuven - VAC	45	45	43	35	32	-8%	-29%
Lummen	47	50	53	49	39	-19%	-21%
Mechelen - OVAM	13	8	7	5	7	30%	-14%
Merelbeke	37	40	37	32	32	-1%	-19%
Nieuwpoort	69	56	53	47	48	4%	-13%

⁸ De uitstoot van het wagenpark werd in deze versie berekend op basis van de getankte hoeveelheden per wagen, voorheen gebeurde dit op basis van de gereden kilometers.

Oostende - Adm	91	86	80	56	58	4%	-32%
Oostende - OD	9	4	3	3	4	37%	-14%
VMM - totaal	846	765	719	653	630	-4%	-18%

Tabel 14: Emissies CO₂ gebouwen per locatie (in ton)

Locatie	2015	2018	2019	2020	2021	2018-21	2020-21
Aalst	82	66	57	51	64	-4%	24%
Antwerpen - PIH	49	60	59	59	76	26%	29%
Antwerpen - VAC	3	1	1	1	2	24%	32%
Brussel - Ferraris		8	8	7	15	85%	132%
Erembodegem	27						
Gent - LAK	31	38	32	14	21	-45%	48%
Hasselt	11	14	13	11	14	-2%	28%
Herentals	17	21	18	16	17	-22%	5%
Leuven - VAC	12	8	5	3	5	-44%	57%
Mechelen - OVAM	21	8	8	6	6	-27%	-6%
Merelbeke		4	3	1	4	-20%	148%
Oostende - Administratie	44	47	29	3	1	-99%	-78%
Oostende - Labo	45						
Oostende - Onderhoudsdienst	8	9	8	8		-100%	-100%
VMM - Totaal	349	280	241	180	222	-21%	24%

Knelpunten

- **Antwerpen — PIH** Er is wel wat tijd gestoken in het zoeken naar oplaadmogelijkheden voor de elektrische wagen.
- **AOW rattenvangers:** verplaatsingen voor terreinwerk blijven noodzakelijk. Verduurzaming van (terrein)wagenpark verloopt traag, o.a. vanwege weinig duurzame mogelijkheden in 4x4-segment.

Acties

- Het aankoopplan had een gemiddelde ecoscore van 73 en met 13 % CNG/benzine, 35 % plug-in hybride, 22 % elektrische wagens en 30% benzine cf. omzendbrief.
- De rattenvangers van de **kern beheer en investeringen waterlopen** onderzoeken de mogelijkheid om de fiets te gebruiken voor prospecties langs bepaalde waterlopen.
- In **Leuven CBG** wordt gebruik gemaakt van de trein en de beschikbare elektrische fiets.
- Het gebouw in **Lummen** wordt energiezuiniger gemaakt in periode 2020-2021.
- In **Herentals** zijn er in 2021 twee elektrische wagens bijgekomen.
- In **Oostende administratie** zijn er enkel nog hybride en elektrische poolwagens op de locatie aanwezig.

9.5 Grondstoffen: papierverbruik

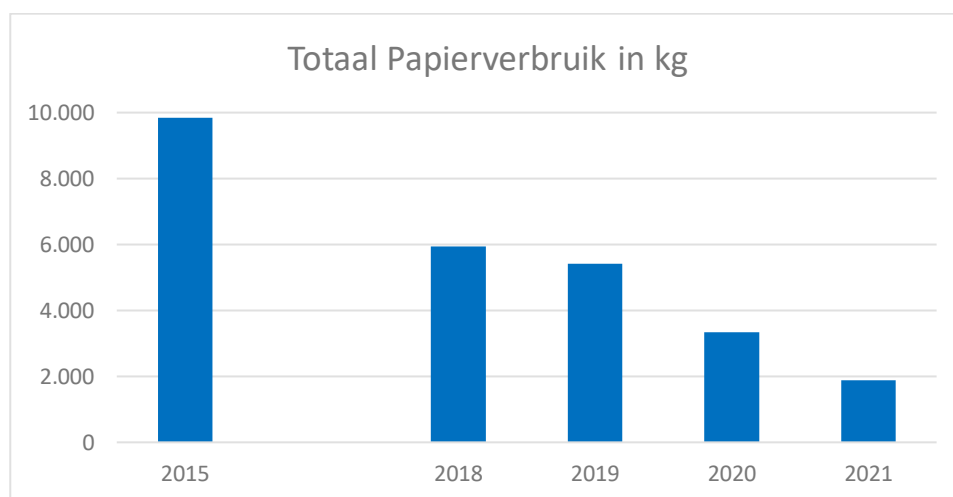
Milieudoelstelling papier

- Het papierverbruik (kg/VTE) daalt met 15 % t.o.v. 2018

Vaststellingen:

- Het papierverbruik daalde van 5 938 kg in 2018 naar 1 875,6 kg in 2021.
- Per VTE daalde het verbruik van 8,3 kg/VTE naar 2,7 kg/VTE of een reductie van 68 %.
- De sectorale EMAS-benchmark voor kantoorgebouwen bedraagt 15 vellen/VTE per dag. De VMM scoort een stuk beter met 2,5 vellen per dag per werknemer.

Figuur 10: Totaal papierverbruik in Kg

Tabel 15: Papierverbruik per locatie in kg/VTE

Locaties	2015	2018	2019	2020	2021	2020-21	2018-22
Aalst	14,6	10,0	8,7	4,7	2,6	-43%	-73%
Antwerpen - PIH	6,3	4,2	3,9	2,4	1,2	-48%	-71%
Antwerpen - VAC	12,7	6,8	6,0	4,0	1,5	-61%	-77%
Brussel - Ferraris	11,0	4,9	4,0	1,6	0,3	-84%	-95%
Gent - LAK	12,0	9,2	8,6	5,7	2,3	-60%	-75%
Hasselt	10,2	4,9	5,3	3,5	3,2	-9%	-34%
Herentals	10,9	6,2	6,0	4,0	2,7	-31%	-56%
Leuven - CBG	7,9	2,7	2,8	2,3	2,0	-12%	-24%
Leuven - VAC	20,9	12,5	10,6	7,3	5,0	-31%	-60%
Lummen			0,1				
Mechelen - OVAM	16,9	12,0	11,0	7,0	5,6	-19%	-53%
Merelbeke		2,0	1,9	0,9	1,1	20%	-48%
Nieuwpoort		3,2	2,8	2,1	1,8	-14%	-43%
Oostende - Administratie	17,3	10,2	10,4	7,2	4,9	-31%	-52%
Oostende - Onderhoudsdienst	5,6	6,3	7,8	5,3		-100%	-100%
VMM - Totaal	12,6	8,3	7,5	4,6	2,7	-43%	-68%

Acties

- De directieraad besloot eind 2020 in het nieuwe contract voor 2021 het aantal multifunctionals per locatie drastisch te beperken en niet in eigen grootformaatprinters te voorzien. Nu zijn er nog slechts 24 printer aanwezig, vroeger waren dat er 43.
- Sinds eind 2018 moeten alle kabinetsnota's digitaal beantwoord worden en sinds maart 2019 moeten dossiers voor de Inspecteur van Financiën digitaal voorgelegd worden. Door de inburgering van digitale handtekening worden documenten ook minder afgeprint, zoals bijv. de plannings- en evaluatiedocumenten.
- De verdere uitrol van plaats- en tijdsafhankelijk werken heeft er mee voor gezorgd dat het papierverbruik nog verder is gedaald evenals het vele thuiswerken door de coronacrisis.
- Een bijkomende actie in 2020 was de digitalisatie projectcyclus van Aquafin binnen de dienst Audit & Opvolging (locatie Aalst). De projectcyclus van Aquafin werd sterk gedigitaliseerd. PV's worden bv. sindsdien digitaal ondertekend en per mail verzonden i.p.v. per post verstuurd. Ook in de omgekeerde richting is afgesproken dat Aquafin meer documenten digitaal overmaakt.

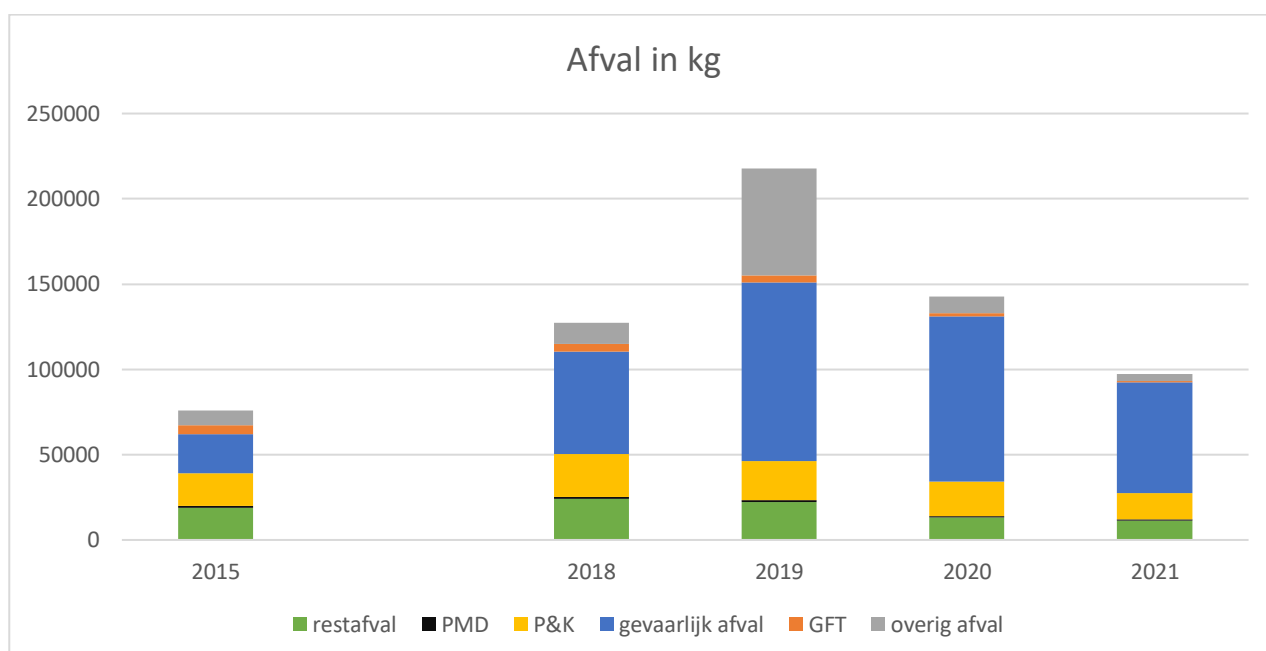

9.6 Afval

Milieudoelstellingen afval

- De totale hoeveelheid afval (kg/VTE) daalt met 10% t.o.v. 2018.
- De hoeveelheid restafval (kg/VTE) daalt met 15% t.o.v. 2018.
- De hoeveelheid PMD (kg/VTE) daalt met 5% t.o.v. 2018.

Figuur 11: Afvalproductie in VMM

Vaststellingen

- Het totale afval daalde in de periode van 2018 tot 2021 met 21% en daalde in 2021 met 30%.
- Het restafval daalde in de periode van 2018 tot 2021 met 51% en daalde in 2021 met 11.7%.
- De PMD-fractie steeg het afgelopen jaar met 3,5 %, en daalde met 34 % sinds 2018.
- De sectorale EMAS-benchmark voor kantoorgebouwen bedraagt 200 kg/VTE per jaar. Voor de kantoorgebouwen (zonder labo of andere activiteiten) scoort de VMM beter met uitzondering van jaren waar grote werkzaamheden als verbouwingen plaatsvonden.

Tabel 16: Afvalfracties VMM in kg/VTE

Soort afval	2015	2018	2019	2020	2021	2018-21	2020-21
gevaarlijk afval	39	82	145	133	92	12%	-31,1%
GFT	9	7	6	3	1	-82%	-57,1%
overig afval	14	17	86	14	6	-64%	-56,1%
P&K	33	34	31	28	22	-36%	-22,0%
PMD	2,1	1,7	2,0	1,1	1	-34%	3,5%
Rest	32	33	30	18	16	-51%	-11,7%
totaal afval	128	174	301	197	138	-21%	-30,0%

Tabel 17: Afval per locatie in kg/VTE

locatie	2015	2018	2019	2020	2021	2018-21	2020-21
Aalst	97	131	468	42	36	-72%	-15%
Antwerpen - PIH	56	42	37	95	19	-55%	-80%
Antwerpen - VAC		125	81	63	38	-70%	-40%
Brussel - Ferraris		119	113	61	44	-63%	-28%
Gent - LAK	215	606	725	958	665	10%	-31%
Hasselt	62	68	59	28	24	-64%	-12%
Herentals	101	79	94	74	53	-33%	-29%
Leuven - CBG	66	40	26	25	26	-36%	4%
Leuven - VAC		83	79	64	32	-62%	-50%
Lummen			39				
Mechelen - OVAM	68	105	98	65	51	-52%	-22%
Merelbeke		64	353	108	74	15%	-31%
Nieuwpoort		8	17	14	7	-19%	-54%
Oostende - administratie	80	76	60	56	47	-38%	-16%
Oostende - onderhoudsdienst	324	291	215	296	195	-33%	-34%
VMM - totaal	128	174	301	197	138	-21%	-30%

Knelpunten

- Sedert midden 2019 worden er meer analyses uitgevoerd in **het labo LAK Gent**. Meer analyses zorgen voor meer afval. Vroeger werd het bedrijfsafvalwater van het labo twee maal per jaar opgehaald.

Acties

- Sinds 2020 hebben de meeste locaties een watertap en de drankautomaat in Aalst en Gent is weggenomen. Samen met corona verklaar dit het dalende cijfer.
- In **Leuven CBG** werd de aankoop van frisdrank in drankblikjes vervangen door frisdrank in glazen flessen.
- In **Brussel-Ferraris** is er een gescheiden inzameling van papier/karton; PMD; glas; schrijfgerief; nietjes; schroefdooppen en restafval.
- In **Leuven-CBG** is er gescheiden afvalophaling op afroep en gebruiken ze een compostbak. Er is minder papierafval door minder papierverbruik.
- In **Merelbeke** is er kledijbeleid. Personeelsleden mogen kledij binnenbrengen ter recyclage en kapotte kledij laten herstellen.

9.7 Duurzame overheidsopdrachten

Milieu doelstelling Duurzame overheidsopdrachten

- 100% van de overheidsopdrachten verlopen duurzaam en worden geregistreerd.

Aankopen vereisen bijzondere aandacht omdat zij een reeks processen op gang brengen, van het verbruik van grondstoffen tot het produceren van afval. Hoewel op Europees niveau de Europese Commissie vooralsnog enkel een (vrijwillig) Green Public Procurement-beleid (GPP, groene overheidsopdrachten) voert, verkiest de Vlaamse overheid te gaan voor duurzame overheidsopdrachten. Op die manier worden naast economische en milieucriteria ook sociale criteria opgenomen in overheidsopdrachten. Hierdoor kadert het beleid van duurzame overheidsopdrachten in het bredere beleid van duurzame ontwikkeling (Bron: 'Vlaams plan overheidsopdrachten').

Sinds begin 2014 is een uitbreiding van het boekhoudpakket beschikbaar waarin aankopers kunnen aangeven in hoeverre milieucriteria in aanmerking werden genomen. Sinds medio 2016 is het veld verplicht aan te vinken in het boekhoudprogramma, aangezien er te weinig vooruitgang werd geboekt. In de loop van 2018 werd overgeschakeld op een nieuwe methode om duurzame overheidsopdrachten te registreren. Met drie verschillende criteria 'certificatie milieubeheersysteem', 'ecologische duurzaamheidscriteria' en 'essentiële duurzaamheidscriteria'. De twee verschillende systemen liepen in 2018 en in het nieuwe systeem werden niet steeds de drie criteria ingevuld. Hier wordt aandacht aan besteed zodat dit in de toekomst accurater wordt ingevuld.

Tabel 18: Duurzame aankopen

Aankopen	2015	2018	2019	2020	2021
Duurzame aankopen	14	33	28	48	37
Geen uitspraak	86	42	18	6	13
Niet relevant		25	55	46	50

Vaststellingen

- In 2021 werden in 37 % van de 244 aankopen criteria opgenomen in verband met duurzaamheid.
- Voor 50 % waren de duurzaamheidscriteria niet relevant.
- De 37 % duurzame aankopen vertegenwoordigden 62 % van de besteedde middelen.
- Bij 57 % van de aankopen werden sociale criteria opgenomen of 74 % van de besteedde middelen.
- Bij 60 % van de aankopen werd of duurzaamheids- of sociale criteria geformuleerd of 81 % van de besteedde middelen.

Verbeterprogramma

- VMM-brede opvolging van de monitoring duurzame overheidsopdrachten via het boekhoudpakket VMM, zodat we kunnen nagaan of duurzaamheidscriteria in rekening zijn gebracht bij gunning.

- Verdere sensibilisering en ondersteuning van de aankopers inzake duurzame overheidsopdrachten, bijvoorbeeld door het aanleveren van typebestekken en het aanbieden van een opleiding.
- Verbeteren van de intranetpagina Duurzame overheidsopdrachten.
- Aanpassingen sjabloonbestekken met criteria rond duurzaamheid

Knelpunten

- Het opmaken van duurzame overheidsbestekken blijft een moeilijk gegeven, essentieel is hierbij wat er wordt verstaan onder duurzaam?
- De beschikbare duurzaamheidscriteria bij de Vlaamse overheid zijn onvoldoende actueel en voor slechts een beperkt aantal productgroepen.
- Bestekken worden opgemaakt door heel wat verschillende personen die niet steeds over de kennis rond duurzame overheidsopdrachten beschikken.

Acties

- De datahygiëne in Agresso (boekhoudpakket) blijft een continu aandachtspunt. Er werd een opleiding gegeven in 2021.
- In 2021 werden de standaardbestekken nagekeken om te zien waar er verdere verfijning mogelijk is.
- In 2021 werd er contact gelegd met het departement Omgeving die verder ondersteuning kan geven bij specifieke bestekgroepen om de duurzaamheidscriteria verder te verfijnen. Het departement wenst zelf verder in te zetten op het ontsluiten van alle expertise die bij hen beschikbaar is.
- In **Oostende administratie** is het bestek voor het groenonderhoud gegund tot 2024.

9.8 Biodiversiteit: bodemgebruik en verontreiniging

Milieudoelstellingen biodiversiteit (bodemgebruik- en verontreiniging)

- De VMM neemt jaarlijks gerichte acties ter versterking van de biodiversiteit voor haar patrimonium.
- Het nulgebruik van pesticiden wordt gehandhaafd in en om het VMM-patrimonium en de huurgebouwen.

Kolom1	Totale oppervlakte	Onverharde oppervlakte (m ²)	Onverharde oppervlakte (%)	Groendaken (m ²)
Aalst	5564	1835	33%	702
Gent - LAK	4115	2558	62%	1014
Leuven - CBG	1811	864	48%	273
Oostende - Administratie	26340	20621	78%	
Merelbeke	5120	2391	47%	
Nieuwpoort	6603	3544	54%	
Lummen	6239	4648	74%	

Tabel 19: Gebruikte oppervlaktes⁹

	Totale oppervlakte	Onverharde oppervlakte (m ²)	Onverharde oppervlakte (%)	Groendaken (m ²)
Aalst	5564	1835	33%	457
Gent - LAK	4115	2558	62%	1014
Leuven - CBG	1811	864	48%	273
Oostende - Administratie	26340	20621	78%	
Merelbeke	5120	2391	47%	
Nieuwpoort	6603	3544	54%	
Lummen	6239	4648	74%	

Op geen enkele locatie van de VMM wordt gebruik gemaakt van pesticiden en dit is reeds zo sinds vele jaren. Op de locaties waar er geen onverharde oppervlakte aanwezig is of die niet in eigendom zijn van de VMM werden bijenhoeven geplaatst. Voor de locaties die wel beschikken over onverharde oppervlakte werden tal van acties ondernomen om de biodiversiteit te bevorderen.

⁹ De locaties die voor 100% uit verharde oppervlakte bestaan of geen eigendom zijn van de VMM werden niet opgenomen in deze tabel. Het gaat om Antwerpen – PIH, Antwerpen – VAC, Hasselt, Herentals, Leuven – VAC, Mechelen – OVAM, Brussel – Ferraris & Brussel – IRCEL..

Deze gebouwen zijn in eigendom van VMM:

9.8.1 Aalst:

De kruidentuin is 100 m² groot en bevat een 40-tal verschillende kruiden. De bloemenweide is 120 m² groot. Daarnaast ligt een kleine vijver die bewoond wordt door talrijke bruine kikkers. Er is ook een Insectenhotel. De groendaken hebben een totale oppervlakte van 550 m². De puintuinen zijn 120 m² groot. Er hangen 9 zwaluwkasten aan de gevel van het gebouw in de Gasthuisstraat 42. Ook de eikenboom op het gazon aan de achterkant van de Gasthuis is een mooi natuurelement.

Figuur 12: Binnentuin Aalst

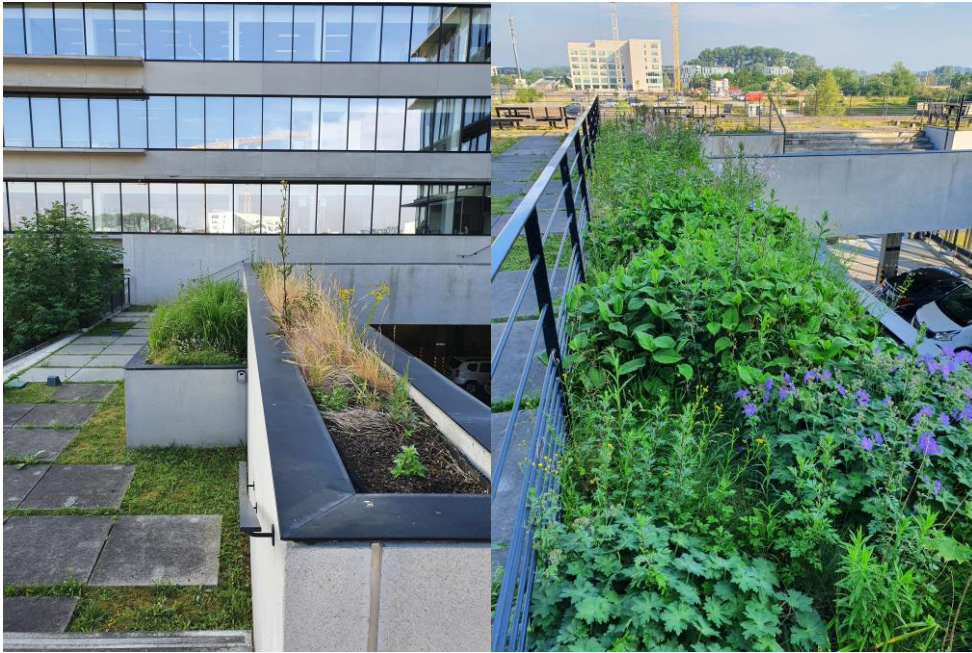
9.8.2 Gent – LAK:

De ruimere omgeving van het VMM-gebouw wordt 2 keer per jaar onderhouden (zwerfvuilactie: van park & ride tot gebouw Deloitte en natuurgebiedje richting Maria Middelaars). Het groendak heeft een gedeelte met bloemenaanplant (20m²).

Er zijn drie kleine insectenhoeves ter hoogte van de trap en er is één groot Insectenhotel langs het gebouw en de parking. Er zijn ook twee compostvaten ter hoogte van de trap naar het onthaal. Om de vogels te beschermen werden raamstickers aangebracht. In 2019 werd een Green Deal aangevraagd om de buitenruimte te ontwerpen met meer biodiversiteit. Hiervoor is er intussen een ontwerpplan aangemaakt, waarbij er bijkomende inheemse aanplantingen zullen gebeuren, plantbakken met kleinfruit en kruiden worden geplaatst, nestkasten voor zwaluwen zijn voorzien en een bijhorend extensief beheerplan. Het bestek voor de uitvoering van de werken is in opmaak.

Figuur 13: Groendaken in Gent

9.8.3 Leuven – CBG:

Achter het CBG is er 780 m² halfverharding met staalslakken en een bloemenweide met rietveld. Naast het CBG is er parking en fietsenstalling. Dit is 170 m² halfverharding met staalslakken. Voor het CBG zijn er 245 m² grasraten. Naast het CBG achteraan het gebouw is er 70 m² halfverharding met staalslakken op volle grond. De bermen worden slechts twee keer per jaar gemaaid.

Figuur 14: Bloemenweide en rietveld

9.8.4 Oostende – Administratie:

In Oostende administratie is er heel wat biodiversiteit. Het gaat over 10242 m² bos, 1175 m² buffergroen, 3584 m² grasweide voor schapen , 2970 m² bloemenrijk grasland, 1462 m² siertuin, 375 m² struweel met bijenkasten, 67 m² en 979 m² vijver met oeverzone en 255 m² zithoek en picknickplaats. Het houden van schapen werd intussen stopgezet. Er zal nog worden bekeken hoe deze weide verder beheerd zal worden in de toekomst.

In 2018 werd een deel van het bloemenrijk grasland her ingezaaid met een diversiteit aan plantensoorten. Vooral margriet was prominent aanwezig tijdens de eerste bloei. Er werden kasten voor de gierzwaluw geïnstalleerd en een geluidsinstallatie voorzien die dient om vogels die het luchtruim overvliegen te lokken. Tot begin 2022 werden er nog geen broedgevallen vastgesteld.

Het insectenhotel werd in 2021 gerestaureerd. Er was verval opgetreden en ook vandalisme.

Bij de aanleg van een functioneel fietspad op grond van de VMM, waarbij gespoord werd op een missing link van de Groene 62, werd aandacht besteed aan uitbreiding van de rand van het domein van de VMM met bijkomende soorten heesters en bomen. Een diversiteit aan soorten werden aangeplant dienstig als schermgroen, en gunstig als nectarvoorzieners voor bijen. De picknickplaats werd voorzien van een schaduwboom waarbij voor okkernoot gekozen werd. In het bloemenrijk grasland werden 4 laagstammige appelbomen aangeplant. Wegens gebrek aan zorg bezweken de planten in de droge zomer van 2020.

Figuur 15: Achterkant gebouw Oostende

Figuur 16: Bijenkasten in Oostende

9.8.5 Merelbeke

De 2391 m² onverharde oppervlakte bestaat uitsluitend uit grasland. Er werd een insectenhotel geplaatst in juni 2020. In Merelbeke is het landbouwgebied geen eigendom van de VMM.

9.8.6 Nieuwpoort

Er is 3544m² onverharde oppervlakte. Dat bestaat uit een stuk bosgedeelte en grasland. Het grootste deel daarvan zijn begraaide oevers.

Het natuurvriendelijk beheerplan voor de terreinen rond de pompgemalen werd in 2021 uitgevoerd.

De aanplantingen moesten gebeuren rond het pompgemaal Veurne-Ambacht en op een restperceel langs de Grote Beverdijkvaart iets opwaarts het pompgemaal (omgeving Toevluchtsweg, Nieuwpoort).

Het betreft overwegend monotoon grasland, enerzijds een gedeelte van de tuin rond het pompgemaal (aanplanting struweel) en anderzijds een perceel tussen woonpercelen en de dijk langs de Grote Beverdijkvaart (aanplanting fruitboomgaard en houtkant).

In Nieuwpoort staat een groot insectenhotel en er zijn verschillende nestkasten aanwezig: 1 torenvalk, 4 spreeuw, 1 boomkruiper en 4 mus/mees. De nestkast voor de torenvalk heeft er voor gezorgd dat er al twee jaar na elkaar jonge torenvalken gespot zijn.

Figuur 17: Aangeplant bosgoed, Insectenhotel en nestkast voor torenvalken in Nieuwpoort

9.8.7 Lummen

De pompvijver met vissen, amfibieën en waterplanten langs de oever is 370m² groot. Door deze vijver stroomt een natuurlijke waterloop (Voortbeek). Er is dus geen onderhoud nodig. De bloemenweide heeft een oppervlakte van 3200m² en wordt enkel 2x per jaar gemaaid. De 260m² gras in de voortuin wordt 5x per jaar gemaaid. Hier zijn ook redelijk wat bloemen.

Een beknopt beheerplan voor de omgeving van het pompgemaal werd uitgewerkt. Dit voorziet enerzijds in aangepast vegetatiebeheer en anderzijds omgevingsaanleg (aanplanten fruitbomen en struiken, aanleg takkenrillen, eventueel uitgraven wadi).

In de nieuwe meetstaat voor het onderhoudsbestek werden de aangepaste oppervlaktes opgenomen.

Een deel van de aanplanten is uitgevoerd in een lopende opdracht, maar het is nog afwachten of ze het droge voorjaar overleven.

Figuur 18: Pompvijver en bloemenweide in Lummen

De locatie Lummen heeft een bijenhotel. Er is een nestkast met mezen en een nestkast met torenvalken aanwezig. Er zijn ook nesten met mezen waargenomen in een verlichtingspaal en in een opening achter een regenwaterafvoerpijp boven de nestkast van de torenvalken.

Figuur 19: Nestkast torenvalken (links) en mezen (rechts)

9.8.8 Gebouwen niet in eigendom van VMM

Het gebouw in Hasselt heeft een klein perkje op de parking en een kruidenbak op het terras. Er zijn enkele insectenhotels en zwaluwkasten geplaatst. Herentals heeft plantenbakken op het dak geplaatst en groenladders tegen de muur gehangen.

Figuur 20: Zwaluwkasten Hasselt

Figuur 21: Insectenhotels en kruidenbak in Hasselt

Figuur 22: Plantenbakken op het dak en muurladders in Herentals

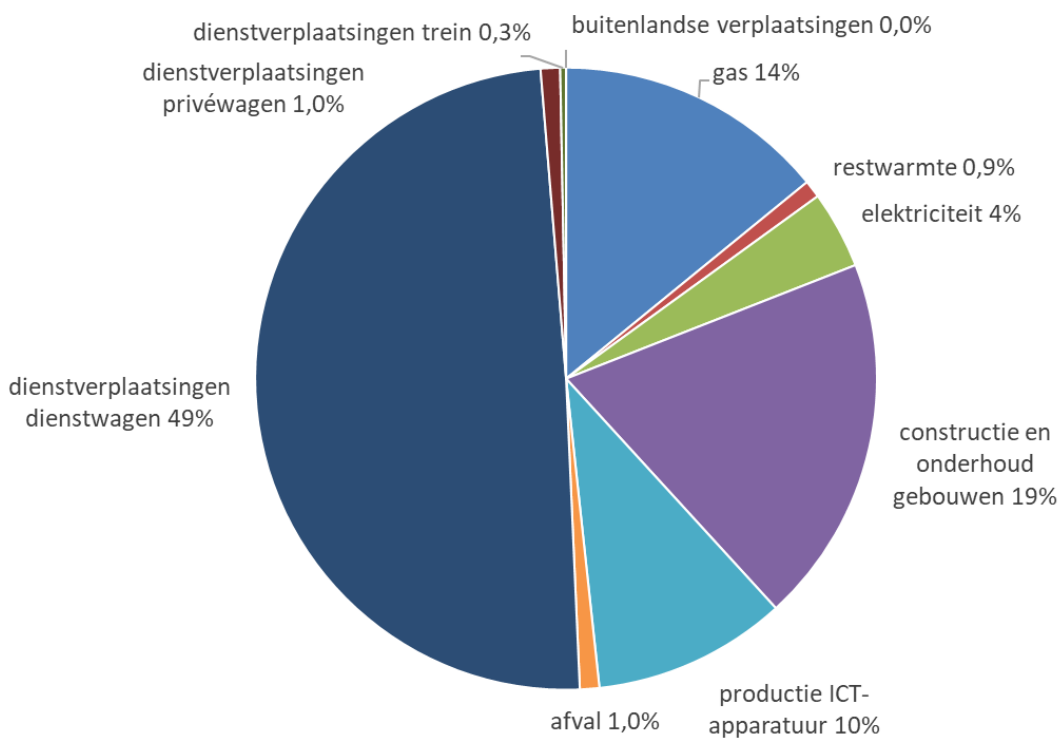

9.9 Koolstofvoetafdruk

In 2021 had de VMM een koolstofvoetafdruk¹⁰ van 1 869 ton CO₂-eq of 2,7 ton per VTE. 0,3 ton CO₂-eq (0,02 % van de totale koolstofvoetafdruk) werd gecompenseerd via het VO-raamcontract 'CO₂-compensatie voor vliegtuigreizen'. Deze compensatie gebeurt door projecten te steunen die efficiëntere houtovens verdelen onder de lokale bevolking in ontwikkelingslanden. Nog eens 15,4 ton CO₂-eq (0,8 % van de totale koolstofvoetafdruk) werd gecompenseerd via de verkoop van een gedeelte van de eigen productie van groene stroom.

Exact de helft van de koolstofvoetafdruk (50 %) bestaat uit de directe en indirecte emissies van dienstverplaatsingen (Figuur 1). Dit zijn grotendeels emissies door verplaatsingen met dienstwagens (49 %). De indirecte emissies gekoppeld aan de constructie en het onderhoud van gebouwen en de productie van ICT-apparatuur hebben samen een aandeel van 29 % in de koolstofvoetafdruk. De directe en indirecte emissies door het energiegebruik in de gebouwen zijn samen goed voor bijna een vijfde (19 %) van de koolstofvoetafdruk. Het grootste deel hiervan is gekoppeld aan gasgebruik (14 %), elektriciteitsgebruik zorgt voor 4 % van de koolstofvoetafdruk en het gebruik van restwarmte heeft een aandeel van 0,9 %. Afval zorgt voor 1 % van de voetafdruk.

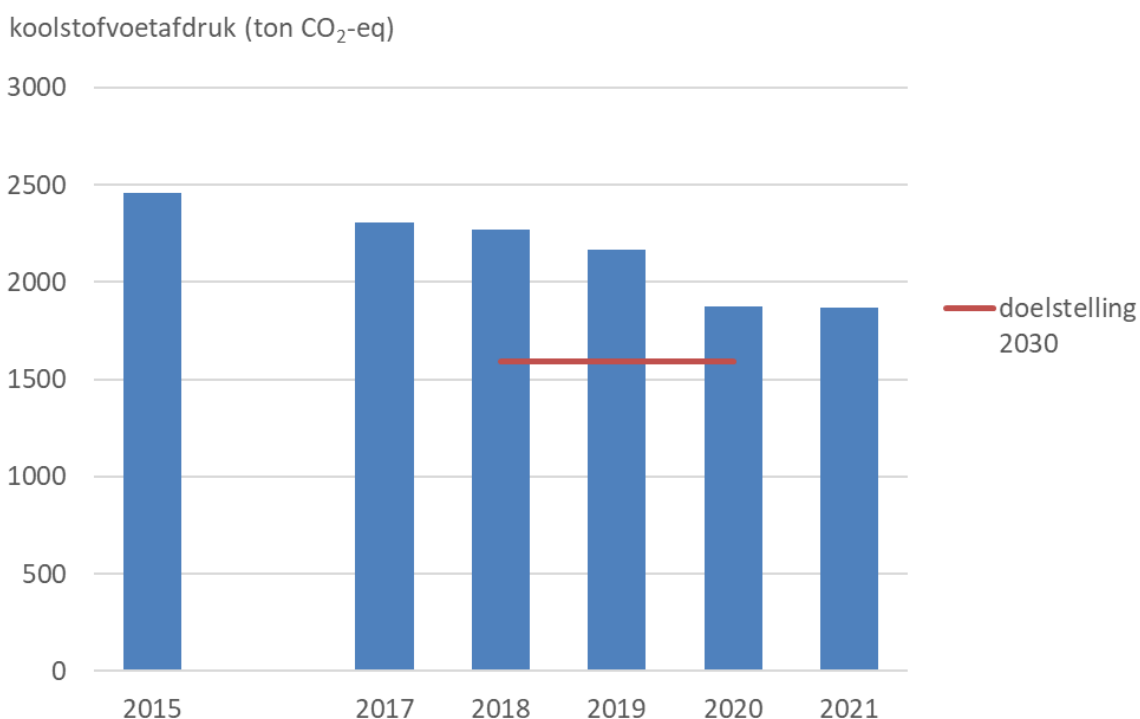
Figuur 23: Samenstelling van de koolstofvoetafdruk (2021)

De koolstofvoetafdruk vertoont een dalende trend (Figuur 24). Tussen 2015 en 2019 was er een reductie van 12 %. Dit komt vooral door de (bijna) systematische daling van het gasgebruik en van de verplaatsingen

¹⁰ Berekend volgens de methode Bilan Carbone

met dienstwagens, en door de sluiting van een aantal gebouwen. De jaren 2020 en 2021 waren atypische jaren, omdat telewerk verplicht was tijdens een groot deel van het jaar omwille van de coronapandemie. Als gevolg hiervan is het aantal (buitenlandse) dienstverplaatsingen in beide jaren sterk gedaald t.o.v. 2019. In 2020 was bovendien het gasverbruik fors lager (Figuur 25). In 2021 was de koolstofvoetafdruk 24 % lager dan in 2015.

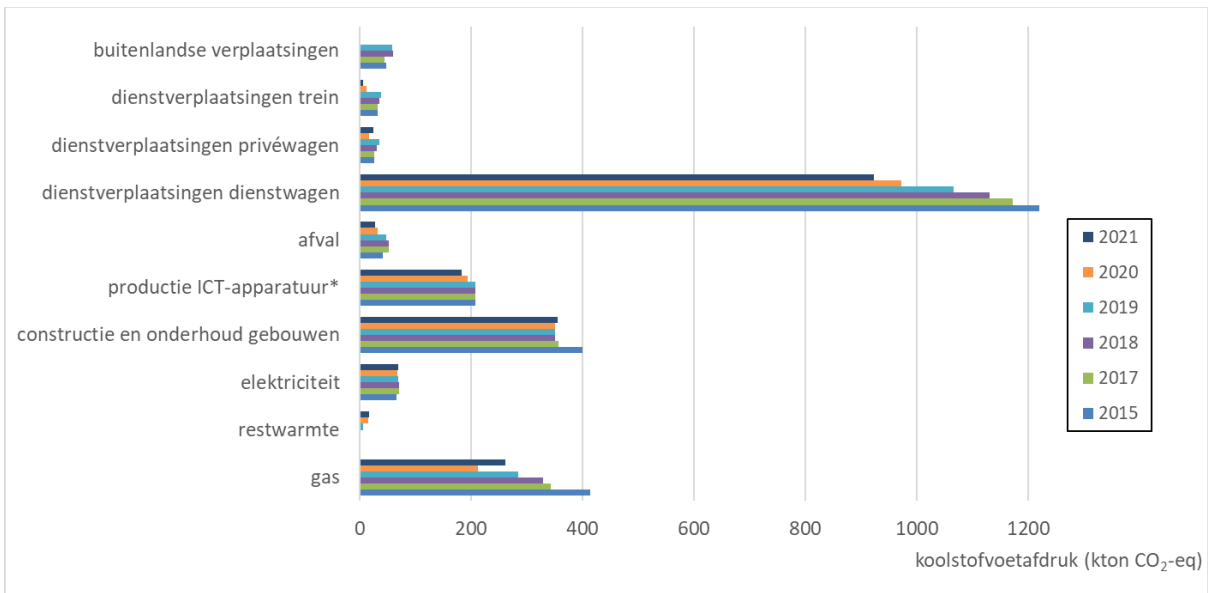
De VMM heeft zich tot doel gesteld om haar totale koolstofvoetafdruk tegen 2030 met 30 % te verminderen t.o.v. 2018. In 2019 werd al een daling van 5 % gerealiseerd voor de totale koolstofvoetafdruk en een daling van 4 % voor de voetafdruk per VTE. Minder dienstverplaatsingen met de wagen en een lager gasgebruik verklaren het grootste deel van deze reductie (Figuur 25). In 2021 was de totale koolstofvoetafdruk 18 % lager en de voetafdruk per VTE 15 % lager dan in 2018.

Figuur 24: Evolutie van de koolstofvoetafdruk (2015-2021)

Figuur 25: Evolutie van de koolstofvoetafdruk per categorie (2015-2021)

10 WETTELIJKE ASPECTEN

Wij volgen voortdurend de wijzigingen in de milieuwetgeving op via het wettelijk register. We gaan na of de op de site uitgevoerde activiteiten in overeenstemming zijn met de bestaande milieuvergunning, hiervoor worden elk jaar diverse (interne) audits uitgevoerd. In een cyclus van drie jaar komt elk gebouw in beheer van VMM aan bod.

De voor de VMM meest relevante wijziging in de milieuwetgeving tijdens de periode juli 2014-juni 2015 was het gevolg van de VLAREM-trein 2013. De vertaling van de BBT-studie 'Laboratoria' had de vervanging van rubriek 24 van de indelingslijst van VLAREM I tot gevolg. Hierdoor werden vanaf 4 oktober 2014 alle biologische labs een inrichting klasse 2. De impact van de daaropvolgende VLAREM-treinen was veel beperkter.

Door het opvolgen van de wetgeving en aftoetsen ervan aan de locatiespecifieke activiteiten zorgt VMM ervoor dat alle milieuregelgeving zorgvuldig wordt nageleefd.

Wat de vestiging Herentals betreft, werd op 5 oktober 2020 door het college van burgemeester en schepenen een omgevingsvergunning goedgekeurd voor de rubriek 3.4.1.b (lozen van bedrijfsafvalwater van laboactiviteiten aan 0,2 m³/uur) en de rubriek 24.3 (biologisch lab). Een vergunning voor rubriek 15.1.1 en rubriek 17.4 was al eerder aangevraagd.

Voor de vestiging Hasselt werd op 3 december 2020 door het college van burgemeester en schepenen een omgevingsvergunning goedgekeurd voor de rubrieken 3.4.1.b (lozen van bedrijfsafvalwater met gevaarlijke stoffen aan 0,15 m³/uur), 15.1.1, 17.4 en 24.3.

Voor de vestiging dienst Lucht (Kronenburgstraat) en Aalst had de bovenvermelde VLAREM-wijziging geen gevolg.

Op 30 april 2015 werd door het college kennisgenomen van de melding klasse 3 i.v.m. de VMM-activiteiten op het Vuurkruisenplein in Antwerpen (de vestiging van dienst Lucht). Concreet ging het om rubriek 15.1.1, 16.7.1 en rubriek 17.4.

Alle milieuvergunningplichtige activiteiten die deels of volledig door Dienst Lucht (Kronenburgstraat in Antwerpen) worden uitgeoefend, zijn opgenomen in de milieuvergunning van het Provinciebestuur Antwerpen dat exploitant is van deze site.

Op 28 september 2006 kreeg de VMM een milieuvergunning voor 20 jaar voor de exploitatie van een kantoorgebouw met ondergrondse garage en technisch gebouw in de Dr. De Moorstraat 24-26 en in de Gasthuisstraat 40-42 in Aalst (ref. 082/41002/550/1/a/1). Op 31 oktober 2009 werd deze milieuvergunning uitgebreid met de exploitatie van het nieuwe server- en stookgebouw in de Gasthuisstraat 38, en dit tot 28 september 2026 (ref. MO3/41002/550/1/A/2). De milieuvergunning werd via een mededeling kleine verandering aangepast op 19 september 2013 (ref. MO3/41002/550/1/M/1/MR). Wegens een materiële tekortkoming werd vervolgens een correctiebesluit afgeleverd. Tot slot werd op 17 maart 2016 akte genomen van de mededeling kleine verandering voor de uitbreiding van de koelinstallatie. In 2017 werd een stedenbouwkundige vergunning bekomen voor de plaatsing van een borstwering en metalen kooiladder dit had geen impact op de MV. Op 26 augustus 2019 werd de vergunning uitgebreid met twee rubrieken van klasse 3. Door deze regularisatie werd enerzijds het vergunde debiet van de bronbemaling aan het werkelijke debiet aangepast en anderzijds het gebruik van proceswater, aangezien er sprake was van een dubbele rubricering, correct in de vergunning opgenomen. In 2022 werd een aanpassing aangevraagd omdat de opgepompte debieten grondwater hoger zijn de aangevraagde debieten. Met het besluit van de deputatie van 28 oktober 2010 werd voor de vestiging Gent een vergunning tot 2030 verleend voor de exploitatie van een administratief centrum en onderzoekslaboratorium. Deze vergunning werd later gewijzigd en uitgebreid, en ook de bijzondere voorwaarden met betrekking tot de

lozing van bedrijfsafvalwater en de opvang en gebruik van hemelwater werden gewijzigd. In 2016 nam de deputatie ook twee keer akte van een mededeling kleine verandering.

Voor de site in Oostende (Zandvoordestraat 375) werd op 8 oktober 2015 een vergunning verleend voor de duur van 20 jaar i.v.m. het exploiteren van een administratief gebouw met lab.

Wat betreft VAC Antwerpen: deze vergunning klasse 2 werd door de Stad Antwerpen aan de exploitant verleend op 20 februari 2004 en eindigt op 24 december 2024. De VMM beoefent zelf geen milieuvergunningsplichtige activiteiten op deze locatie.

Wat betreft VAC Leuven: deze vergunning klasse 2 werd door de Stad Leuven aan het Facilitair bedrijf verleend op 19 september 2008 voor 20 jaar. De VMM is enkel bevoegd voor de exploitatie van het lab op deze site. Op 23 oktober 2020 keurde het college van burgemeester en schepenen een omgevingsvergunning goed voor de rubrieken 3.4.1°b, 17.4 en 24.3. er is een bijzondere lozingsnorm van 5mg/l voor glutaaraldehyde toegekend.

Voor het CBG in Leuven werd op 9 september 2016 een melding kleine verandering gedaan voor toevoeging rubrieken 15.1.1 en 17.4.

Voor Oostende (onderhoudsdienst) werd op 7 februari 2017 een melding klasse 3 gedaan door de Stad Oostende, en dit voor het exploiteren van een garagewerkplaats. De vergunning werd op 16 oktober 2017 bekomen.

Op de sites OVAM (Mechelen) en Ferraris (Brussel) beoefent VMM zelf geen vergunningsplichtige activiteiten. De exploitanten beschikken echter wel over de nodige milieuvergunningen voor de door hen uitgeoefende activiteiten.

Het pompghemaal Veurne Ambacht te Nieuwpoort (toevluchtweg 6, Nieuwpoort) kreeg op 16 juli 2019 een omgevingsvergunning voor de uitgeoefende activiteiten van klasse 3 van de gemeente Nieuwpoort. De enige klasse 2 activiteit op deze locatie is de aanwezigheid van transformatoren (>1.000KVA) en werd eveneens opgenomen in de vergunning van 16 juli 2019.

De bestaande omgevingsvergunning voor Merelbeke (Burg. Van Gansberghelaan 92, Merelbeke) werd op 12 augustus 2019 geactualiseerd zodat alle klasse 3 activiteiten op deze locatie ook opgenomen zijn in de door de gemeente Merelbeke verleende vergunning.

Voor de technische locatie (pompghemaal) in Schuren (Begijnenbroekstraat 1, Lummen) verleende het Vlaams Gewest een omgevingsvergunning voor de gehuisveste klasse 3 activiteiten en bijkomend voor de winning van grondwater (klasse 2).

De bouwvergunningen van alle vestigingen van de VMM zijn geldig en actueel.

Verordening (EU) 2018/2026. Dit document wordt niet gebruikt als een zelfstandig stuk openbare communicatie.

Handtekening
Bart Janssens

CERTIFICAAT

EN ISO 14001 : 2015
Milieumanagementsysteem

VINÇOTTE nv

Jan Olieslagerslaan 35, 1800 Vilvoorde, België

Wij certificeren dat
gevestigd te

Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
Dr. de Moorstraat 24-26
9300 Aalst (België)

met sites

Dr. De Moorstraat 24-26, 9300 Aalst (België)
Gasthuisstraat 42 & 38A, 9300 Aalst (België)
De Schiervellaan 7, 3500 Hasselt (België)
Belgiëlaan 6, 2200 Herentals (België)
Kronenburgstraat 45 bus 83, 2000 Antwerpen (België)
Vuurkruisenplein 20, 2020 Antwerpen (België)
Raymonde de Larochelaan 1, 9051 Sint-Denijs-Westerm (België)
Zandvoordestraat 375, 8400 Oostende (België)
VAC Antwerpen, Anna Bijnsgebouw, Lange Kievitstraat 111-113, 2018 Antwerpen (België)
CBG Leuven, Terbankstraat 22, 3300 Leuven (België)
VAC Leuven, Dirk Boutsgebouw Diestsepoort 6 bus 73, 3000 Leuven (België)
Stationstraat 110, 2800 Mechelen (België)
Ferrarisgebouw, Koning Albert II-laan 20, bus 16, 1000 Brussel (België)
Pompgemaal Scholen, Begijnenbroekstraat, 3560 Lummen (België)
Burgemeester van Gansberghelaan 92, 9820 Merelbeke (België)
Pompgemaal Veurne-Ambacht, Toevluchtweg 6, 8620 Nieuwpoort (België)

een milieusysteem heeft ingevoerd en op peil houdt, dat conform is met de eisen van de norm
EN ISO 14001 : 2015 "Milieumanagementsystemen" voor:

De activiteiten op de VMM-vestigingen te Aalst (Dr. de Moorstraat 24-26 en Gasthuisstraat 42 & 38 A), Herentals, Hasselt, Antwerpen (Dienst Lucht), Oostende (administratie), Gent, VAC Leuven, VAC Antwerpen, CBG Leuven, onderhoudsdienst Oostende, Mechelen en Ferrarisgebouw te Brussel, technische locaties te Scholen, Merelbeke en Nieuwpoort.

Dit certificaat is gebaseerd op het resultaat van een milieuaudit, gedocumenteerd in het auditverslag **61053436**.

Certificaatnummer: **13 EMS 657c**

Voor de eerste maal uitgereikt op: **25 november 2013**

Geldig van **23 november 2022** tot **24 november 2025**

Aanvullende informatie m.b.t. de certificatiescope en de toepassing van de EN ISO 14001 : 2015 kan bij de titularis van dit certificaat worden bekomen.

Het certificaat werd tijdens de Certificatiecommissie van 12 september 2022 toegekend met inachtneming van het Algemeen Reglement van Vinçotte nv.

Namens de certificatie-instelling:

Bart Janssens
Voorzitter Certificatiecommissie

11 BESLUIT

EMAS is onze garantie op een duurzame toekomst. Dankzij EMAS kunnen we onze milieuprestaties op een continue manier evalueren, rapporteren en verbeteren.

We had a dream 2013-2020

In 2013 droomden we ervan om een EMAS-registratie te behalen. We stelden doelstellingen voorop voor 2020 en werkten hard om die te bereiken. Sinds begin 2014 beschikt de VMM over zowel een ISO 14001-certificaat als een EMAS-registratie voor haar vestigingen in Aalst. De gefaseerde uitbreiding van het milieuzorgsysteem naar alle locaties van de VMM zorgde voor een sterke interne dynamiek rond EMAS. Sinds 2019 zijn alle vestigingen van de VMM EMAS-gecertificeerd en kan de volledige milieu-impact van de VMM worden beschouwd. In 2019 hadden we al onze doelstellingen voor 2020 al behaald (zie bijlage 3).

Voortdurend verbeteren 2018- 2022

De milieuprestaties van de eerste zeven jaar waren al indrukwekkend, maar dagen ons toch uit om weer een stapje verder te gaan. Voortdurend verbeteren is iets waar we elke dag aan werken.

De nieuwe doelstellingen voor 2022 (zie hoofdstuk 8.1) hebben we in 2021 bijna allemaal behaald, de lage bezettingsgraad van de kantoorgebouwen door de coronacrisis spelen hierin een belangrijke rol. De resultaten overtreffen de verwachtingen. We sommen enkele doelstellingen op voor 2022 en vermelden er de behaalde resultaten bij. Enkele cijfers:

Emissies

- De CO2-footprint van VMM daalt met 8,5% in 2022 t.o.v. 2018.
=>De emissies van de gebouwen en wagens samen daalden met 18%.

Water

- Het leiding- en regenwatersverbruik (m^3/VTE) daalt of blijft minstens constant t.o.v. 2018.
=> Het watergebruik daalde met 48,2 % per VTE ten opzichte van 2018.

Energie

- Het gasverbruik (kWh/m^2) daalt met 15% t.o.v. 2018.
=> het gasverbruik daalde tussen 2018 en 2021 met 20%
- Het elektriciteitsverbruik (kWh/VTE) daalt of blijft minstens constant t.o.v. 2018.
=> Het elektriciteitsverbruik daalde met 0,8 % per VTE tussen 2018 en 2021.

Afval:

- De totale hoeveelheid afval (kg/VTE) daalt met 10 % t.o.v. 2018.
=> De totale hoeveelheid afval daalde met 21%.
- De hoeveelheid restafval (kg/VTE) daalt met 15 % t.o.v. 2018.
=> Het restafval daalde in de periode van 2018 tot 2021 met 51%.
- De hoeveelheid PMD (kg/VTE) daalt met 5 % t.o.v. 2018.
=> De PMD-fractie daalde met 34 % sinds 2018.

		Doelstelling 2022 (tov 2018)	Resultaat 2021 (tov 2018)
	Emissies	- 8,5%	-18%
	Water	daalt of blijft minstens constant	- 48,2% per VTE
	Elektriciteit	daalt of blijft minstens constant	- 0,8 % per VTE
	Gas	- 15%	-20%
	Afval	-10%	-21%
	Restafval	- 15 %	-51%
	PMD	- 5 %	-34%

12 BIJLAGEN

BIJLAGEN

Bijlage 1: Personeelsleden en VTE¹¹

Tabel 20: Overzicht aantal personeelsleden en VTE

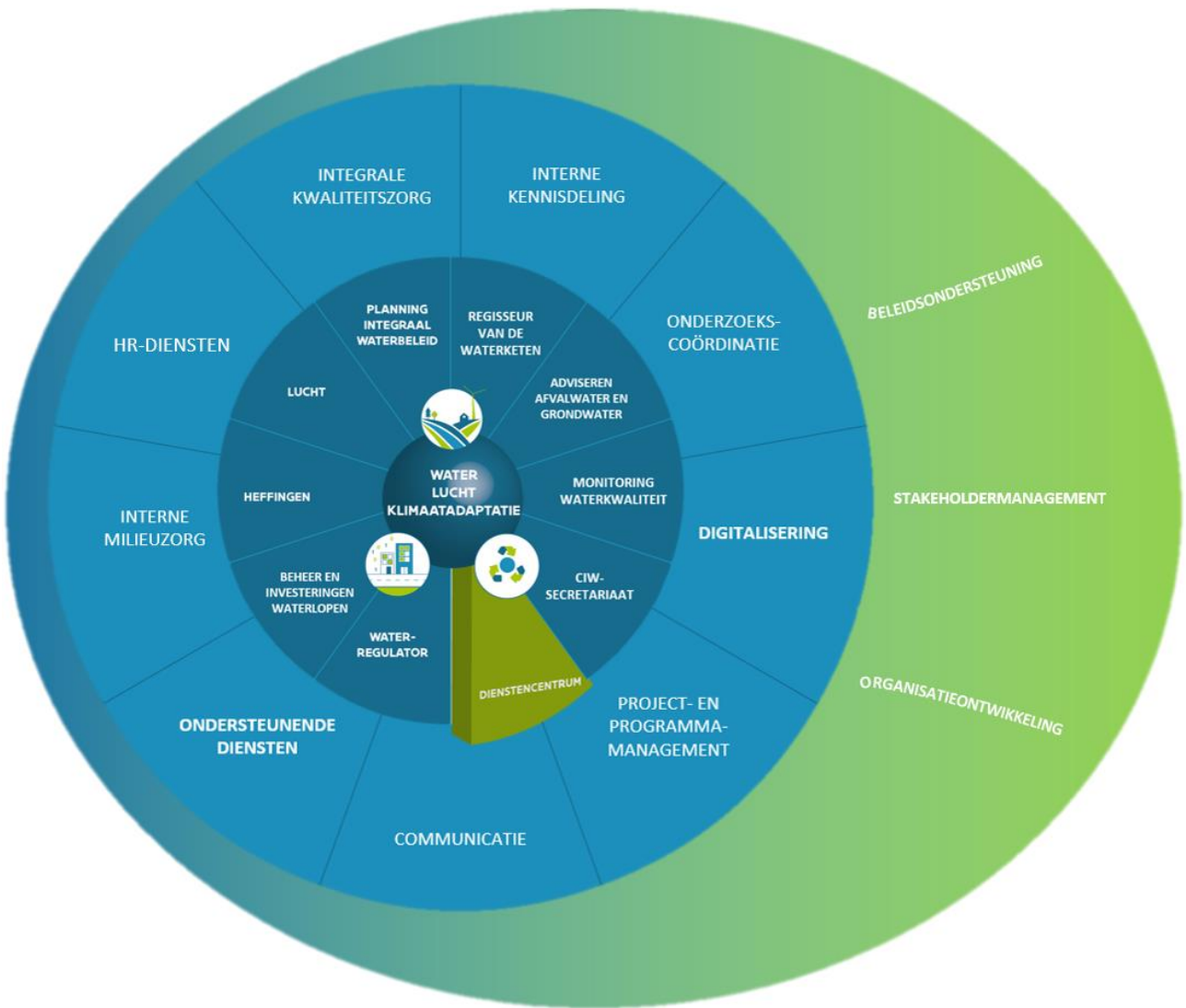
	2015		2018		2019		2020		2021		
	Aantal	VTE	VTE	Aantal	VTE ¹²	Aantal	VTE	Aantal	VTE	Aantal	VTE
Aalst	219	191,0	229,7	263	225,6	259	226,8	253	233,8	248	226,7
Antwerpen - PIH	46	39,6	39,2	47	40,5	51	43,2	49	42,3	51	40,2
Antwerpen - VAC	23	19,2	20,2	22	19,9	19	18,9	18	16,0	20	15,8
Brussel - Ferraris	65	57,6	64,4	73	63,9	68	62,7	64	58,2	72	62,9
Gent - LAK	123	108,9	109,8	125	110,3	124	111,7	126	114	125	112,8
Hasselt	35	30,2	32,0	35	30,7	34	30,2	126	114,3	35	29,7
Herentals	36	31,9	41,7	46	42,1	44	38,8	35	30,0	48	43,4
Leuven - CBG	15	13,4	15,1	15	13,9	15	14,1	20	19,3	19	18,1
Leuven - VAC	54	45,9	40,2	54	42,8	55	46,1	50	44,5	45	39,7
Lummen			13,2	14	13,3	14	13,1				
Mechelen - OVAM	28	23,6	22,3	25	22,4	24	22,4	21	19,9	18	17,1
Merelbeke			8,4	9	8,6	9	8,7	9	8,3	8	8,3
Nieuwpoort			12,4	16	15,6	18	15,7	18	17,2	18	17
Oostende - Administratie	80	71,5	78,3	77	69,2	76	67,9	76	69,3	70	65,2
Oostende – Onderhoudsdienst	7	6,6	4,8	3	4,4	3	2,9	3	2,8	3	2,8
VMM	891	782,2	739,3	831	730,5	819	729,3	797	724	784	705,4

¹¹ Vanaf 2017 werden de rattenvangers opgenomen bij de locatie waar ze administratief aan zijn toegewezen. De locaties waar de VMM niet meer actief is (en Brussel-IRCEL en een permanente thuiswerkers) werden niet afzonderlijk weergegeven maar zijn wel opgenomen in het totaal. De medewerkers van Lummen werden administratief toegewezen aan andere locaties.

////////////////////////////////////

Bijlage 2: VMM Organogram

Bijlage 3: Resultaten VMM 2013-2020

		Doelstelling 2020 (t.o.v. 2013)	Resultaat 2020 (t.o.v 2013)
	Water	Minimaliseren leidingwater (m ³ /VTE)	-35 % m³/VTE
		Maximaal substitueren door regenwater	Van 11,4 % in 2013 naar 20,7 % in 2020
	Elektriciteit	-10 % kwh/VTE	-30 % kwh/VTE
	Gas	-10 % kwh/VTE	-64 % kwh/VTE
	Emissies	-30 % Ton CO ₂	-43 % Ton CO₂
	Telewerkdagen¹³	+20 % dagen telewerken	+864% t.o.v 2016
	Duurzame verplaatsingen	Duurzame verplaatsingen omhoog	Van 13,0 % in 2013 naar 17,7 % in 2019 naar 7,6 % in 2020
	Dieselwagens	Naar 50 % dieselwagens	42 %

¹³ Telewerkdagen omvat periode 2016-2019

Kilometers dienstwagens¹⁴

-20 % aantal kilometers

-30 %

Papier

-50 % kg/VTE

-76 % kg/VTE

Restafval¹⁵

-50% kg

-66 % kg

PMD

-10 % kg

- 19 %

Duurzame aankopen

100%

48 %

Biodiversiteit

Geen pesticiden

Nulgebruik

¹⁴ Kilometers dienstwagens periode 2012-1019

¹⁵ Restafval ten opzichte van 2012

Bijlage 4: Omrekenings- en aanrekeningsfactoren milieumonitor¹⁶

Locatie	categorie	eenheid	omzettingsfactor naar gewicht
Aalst	GFT	Ccontainer 140l	0,9585
Aalst	GFT	kg/m ³	684,64
Aalst	papier & karton	Container 1100l	1,0332
Aalst	papier & karton	kg/m ³	93,92
Aalst	restafval	Container 1100l	0,8545
Aalst	restafval	kg/m ³	77,69
Alle locaties	Emissiefactor gas CO2	ton/kwh	2,02E-04
Alle locaties	Emissiefactor gas CO2	ton/TJ	56,10
Alle locaties	Emissiefactor gas NOx	kg/kwh	1,04E-04
Alle locaties	Emissiefactor gas NOx	kg/TJ	28,92
Alle locaties	Emissiefactor gas PM10	kg/kwh	1,62E-06
Alle locaties	Emissiefactor gas PM10	kg/TJ	0,45
Alle locaties	Diesel naar CO2	kg CO2/liter	2,64
Alle locaties	Benzine naar CO2	kg CO2/liter	2,39
Alle locaties	CNG naar CO2	kg CO2/liter	2,67
Alle locaties	groenafval	kg/m ³	150
Alle locaties	isomo	kg/m ³	10
Alle locaties	rookmelder	kg/stuk	0,12
Alle locaties	septisch afval	kg/m ³	1000
Alle locaties	Spaarlampen	kg/stuk	0,3
Alle locaties	Spuitbussen leeg	kg/stuk	0,113
Alle locaties	TL-lampen	kg/stuk	0,333
Gent - LAK	papier & karton	Container 1000l	0,9392
Gent - LAK	papier & karton	Container 240l	0,2254
Gent - LAK	PMD	Container 660l	0,1546
Gent - LAK	PMD	kg/m ³	23,43
Gent - LAK	PMD	kg/zak	1,41
Gent - LAK	restafval	Container 1000l	0,875
Gent - LAK	restafval	kg/m ³	87,5
Gent - LAK	Zacht plastic en Folie aantal	kg/zak	1,9
Herentals	plasticfolie	kg/zak	1
Oostende	papier & karton	Container 1100l	1,0332
Oostende	papier & karton	Container 660l	0,6199
Oostende	papier & karton	kg/m ³	93,92
Oostende	PMD	Container 660l	0,1546
Oostende	PMD	kg/m ³	23,43
Oostende	PMD	kg/zak	1,41

¹⁶ Indien voor een locatie geen specifieke omzettingsfactoren beschikbaar zijn, worden de omzettingsfactoren van het hoofdkantoor in Aalst gebruikt.

Oostende	restafval	Container 1100l	0,80663
Oostende	restafval	Container 660l	0,484
Oostende	restafval	kg/m ³	73,33
Oostende	zacht plastic	kg/zak	3
Brussel - Ferraris	Aandeel oppervlakte	%	2,3%
Mechelen - OVAM	Aandeel oppervlakte	%	2,4%
Antwerpen - VAC	Aandeel oppervlakte	%	1,7%
Leuven - VAC	Aandeel oppervlakte	%	6,4%

Locatie	aandeel	waarde
Brussel - Ferraris	Aandeel VMM in oppervlakte	2,85%
Mechelen - OVAM	Aandeel VMM in oppervlakte	2,38%
Antwerpen - VAC	Aandeel VMM in oppervlakte	1,72%
Leuven - VAC	Aandeel VMM in oppervlakte	6,38%
Brussel - Ferraris	Aandeel personeel	5,41%
Mechelen - OVAM	Aandeel personeel	4,97%
Antwerpen - VAC	Aandeel personeel	1,87%
Leuven - VAC	Aandeel personeel	5,79%

